

„...de átéltem hasonlót a hatalmas délbajor hegycsúcsokon, a havas Hargitán s a Balaton közepén magányosan himbálózó csónakomban, amikor letettem az evezőt. »Egyszerűen veled vagyok, Uram.«”

Régi-új liturgikus sarok ▶ 2. oldal

„Közös történelmünk, a térképeken is jól látható földrajzi közelségünk, de a lelki összetartozásunk is indokolja testvéri kapcsolataink továbbépítésének szükségességét.”

Ünnepi és hétköznapi testvériség ▶ 3. oldal

„Rengeteg a kérdés. Miért van az, hogy – a legutóbbi népszámlálás adatai szerint – az összes nagy történelmi egyház veszített lélekszámából? Miért van országunkban oly sok üres templom? És hogyhogy a baptisták gyarapodtak?”

Egy működő felekezet ▶ 4. oldal

Szavazott a zsinat a költségvetésről ▶ 3. oldal

Interjú Kameeta namíbiai püspökkel ▶ 5. oldal

Megújult a bakonycsérnyei templom ▶ 6. oldal

Kosztolányi-idézetek és igézetek ▶ 6. oldal

„Külföld” – lelkeszszemmel ▶ 8–9. oldal

Hordozni mások terhét ▶ 11. oldal

Idén jegyzi újraindulásának huszadik évfordulóját a Honvédelmi Minisztérium (HM) Táborig Lelkesi Szolgálat. Ünnepi állománygyűlésükön február 19-én a budapesti Stefánia-palotában a szolgálatban részt vevő felekezetek vezető képviselői is értékelték a történelmi egyházakkal két évtizeddel ezelőtt kötött megállapodást. A Magyarországi Evangélikus Egyház részéről Gáncs Péter elnök-püspök mondott beszédet (képünkön).

Az ünnepi gyűlésen Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára emléklapokat adott át mindazoknak, akik a tábori lelkesi szolgálat alapjait létrehozták, feltételeit megteremtették, s az évek folyamán te-

vékenységét segítették és támogatták. Az évforduló alkalmából – „Téged, Isten, dicsérünk...” címmel – katolikus és protestáns egyházi népeket tartalmazó DVD-t is bemutatott, melyen a veszprémi Légierő zenekar előadásában százharminc katolikus és protestáns egyházi éneket rögzítettek képből és hangból az ország számos híres templomában a HM Zrínyi Nonprofit Kft. Katonai Filmstúdiójának munkatársai. A kétfelvező, díszcsomagolásban megjelent kiadvány egyedülálló, hiszen korábban még nem volt arra példa, hogy katonazenekar – sőt fúvószenekar – játsszon egyházi énekeket – hangzott el a rendezvényen.

BARCSA JÁNOS felvétele

A második világháború után – az akkori rendszer és az egyházak viszonya miatt – idővel megszűnt a magyarországi tábori lelkeszet. 1951-ben hivatalosan már egy katonalelkész sem volt nyilvántartva, 1955-ben pedig nyugdíjazták az utolsó volt tábori lelkeszt is. 1994-ben az akkori kormánnyal kötött megállapodás alapján újjáalakult a Honvédelmi Minisztérium Táborig Lelkesi Szolgálat, és minden történelmi egyházzal külön-külön megállapodást kötöttek. Így jött létre a katolikus, illetve a protestáns tábori lelkesi szolgálati ág – amelynek élén felváltva református, illetve evangélikus püspök áll –, valamint a tábori rabbinátus.

Húsz éve katonák között

JÁKOB JÁNOS

Hálaadás, öröm és köszönet van a szívemben. Hálaadás, mert a történelem Ura, aki gyermekeként szereti a katonákat is, Jerikó falaihoz hasonlóan lerombolta azokat a fizikai és lelki értelemben vett falakat, amelyek a honvédelem szolgálóit elválasztották a szabad vallásgyakorlás lehetőségétől.

Öröm, mert a mögöttünk maradt két évtized megélt eseményei, csodái bebizonyították, hogy a tábori lelkeszet szolgálat – az egyéni, valamint csoportos lelkipozíció révén – fontos szerepet tölt be a honvédség munkájának támogatásában.

És köszönetem kell kifejeznem mindazoknak, akik tevékenyen részt vettek a '94-es újraindulás előkészítésében. Gondolok itt politikai, katonai és egyházi oldalról egyaránt azokra, akik szinte a semmiből kiindulva újraélesztették a tábori lelkeszetet.

Külön köszönetet érdemelnek a külföldről érkezett segítő kezek. Nehéz helyzetben (1994–1998 között) rendkívüli erőfeszítéseket fejtettek ki az életre kelt, de rövid idő múlva sorvadásra ítélt szolgálat megmaradása érdekében. Ebben kimagasló támogatónk volt a német tábori lelkeszet szolgálat. Mind a mai napig sok segítséget kapunk tőlük szakmai vonalon.

Mint minden újonnan alakult szervezet, a miénk is szükségszerűen át kellett, hogy essen különféle gyermekbetegségeken. A feladatok, célok már az elején rögzítettek. Azonban hamar világossá vált Arany János gondolatának igazsága: „Kettős úton halad az emberi élet: / Egyik a gyakorlat, másik az elmélet...”

Alapvető feltételek, kidolgozott munkamódszerek hiányoztak. Ötlete, elvárása ugyan mindenkinek volt, de hogy mi lenne a jó döntés, azt senki sem tudta. Tudjuk, jó döntésekhez csak tapasztalat által lehet hozzájutni. Tapasztalathoz pedig csak rossz döntések árán jut el az ember.

A legjobb szándék és útkeresés közben bizony számtalanszor kerültünk zsákutcákba. Ez a fejlődési szakasz nem spórolható meg. Isten azonban türelemmel vezetett bennünket a járhatlan úton, idegen környezetben, gyakran az élet-halál mezsgyéjén.

Az első tíz év a szolgálat rendszerbe illesztésének időszaka volt. Érdekes módon Isten egészen furcsa módot talált a folyamat felgyorsítására. 1996-ban elindultak a katonai missziós feladatok, amelyekhez lelkész kellett biztosítani. Erre végképp nem voltunk felkészülve. Az otthontól való távolság, az összezártság, a sorsközösség vállalása azonban új távlatokat nyitott meg előttünk.

A napi élet mintegy kiprovokálta a lelkipozíciókat. Különböző szituációkban közelről, a helyzeteket megelőzőként láttuk a problémákat, melyekre választ vártak tőlünk. Kényszerpályára kerültünk: ott már nem kellett előadást tartani a test-lelek-szellem valóságáról. Annál inkább előtérbe került a belső értékek rendje. Pál apostol felhívását – „Erősödjétek meg a belső emberben!” – a missziós küldetések ellátása közben szolgálatunkat formáló erőként éltük meg.

A második tíz esztendő már az alkalmazásról szólt. Kijelenthetjük: ma tisztában vannak a katonák azzal, mit várhatnak el, miben kaphatnak segítséget a lelkeszűktől. Tudják, szolgálatunk nem helyhez, hanem lélekhez kötött. Akkor is így van ez, ha munkánk sokrétűsége gyakran túlmutat a hitelel dolgain.

Lelkipozícióként megtapasztaltuk, hogy az evangélium egészen apró repedéseken is képes átszivárogni, s lelki oxigént juttathat azoknak, akik légmentesen elzárt skatulyákban élnek napjaikat. Istentől kapott higgadt bölcsességgel fejtegetjük a törvény melletti kegyelem, ítélet helyetti szeretet létezésének megfoghatatlan titkát.

A szerző dandártábornok, protestáns tábori püspök

Lehetséges-e a kiengesztelődés?

Bemutatták a Háló sorozat második kötetét

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) 2005-ben létrehívott Tényfeltáró Bizottsága ötesztendei kutatómunka után, 2010-ben állította össze az evangélikus egyház és az állambiztonság kapcsolatát feltáró, *Háló* című könyvsorozat első, bevezető kötetét. Az immár konkrét ügynöki jelentéseket feldolgozó folytatásra újabb négy évet kellett várni: az idén januárban megjelent, *Egyházvezetők 1.* – Káldy Zoltán, Ottlyk Ernő című kötet bemutatójára február 24-én a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében került sor.

Akárcsak az első kötet esetében, nagy várakozás előzte meg az újabb Háló-kötet megjelenését, amely ezúttal két egyházvezető, Káldy Zoltán püspök és Ottlyk Ernő teológiai tanár, későbbi püspök titkosszolgálati jelentéseinek keresztül mutatja be az állambiztonsággal fennálló kapcsolatuk történetét és tevékenységük részleteit közel nyolcszáz oldalon. *Kendeh K. Péter*, a Luther Kiadó igazgatója köszöntötte elsőként az érdeklődőket, majd a továbbiakban házigazdaként és moderátorként szólította a pulpitusra a rendezvény előadóit.

A könyvbemutató köszöntőbeszédét Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője intézte a hallgatóságához (képünkön). Feltette a kérdést, hogy lehet-e egyáltalán örömtelneket nevezni egy ilyen könyv megjelenését. Boldogabb országokban ilyen témákkal egyáltalán nem foglalkoznak, mi azonban nem kerülhetjük meg, hogy szembenézzünk múltunknak azzal a fájdalommal, ma is sok indulatot kiváltó részével, amely egykor meghatározta

mindennapjainkat, és máig ható következményei vannak.

Egyházunk országos felügyelője kiemelte, hogy nemcsak az egyházak között, de az egész magyar társadal-

KINYIK ANITA FELVÉTELE

lomban az evangélikus egyház jelenleg az egyetlen közösség, amely felvállalta, hogy a múlt rendszer diktatúrájának titkosszolgálatával fennálló kapcsolatát következetesen felkutatja, és a nyilvánosság elé tárja. És teszi ezt an-

nak érdekében – hangsúlyozta –, hogy ezáltal megteremtődjön az esélye az egyházon belüli megbékélésnek, „tettesek” és „áldozatok” közötti kiengesztelődésnek. Ezzel kapcsolatban egyházunk első számú világi vezetője súlyos aggályoknak is hangot adott, a tényfeltárás folyamata és közösségi recepciója ugyanis kételyeket ébresztett az egyházvezetés tagjaiban és a megbékélést lehetségesnek tartó hívekben, hogy ez a végső kiengesztelődés egyáltalán lehetséges-e.

Az mindenestre nyilvánvalóvá vált, hogy ennek a kötetnek a megjelenése után már nem lehet „általánosítva ügynöközni”. Az országos felügyelő azt is kijelentette: a tényfeltárás megmutatja, hogy voltak, akik az ártás szándéka nélkül írták a jelentéseiket, és a beszervezés által maguk is áldozatokká lettek, s ilyen formában – abszurd módon – segítettek az egyház túlélésén.

Pröhle Gergely utalt azokra az egyházon belüli – rendre heves érzelmeket és indulatokat gerjesztő – vitákra, amelyek során sokan képviselik azt az álláspontot, hogy az egyháznak nem az ilyen jellegű tényfeltárás a feladata, hanem az evangélium hirdetése. Ezzel a vélekedéssel szemben annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a missziói parancs és a múltfeltárás között igenis létezik egy áttekinthető összefüggés: a nyílt beszéd, a tiszta szavak és az igazság feltárása ugyanis az egyház más tevékenységét is hitelessé teszi.

▶ Folytatás a 10. oldalon

Evangelikus műsor a Magyar Televízióban

Evangelikus ifjúsági műsort láthatunk a Magyar Televízióban, az M1-en március 2-án, vasárnap 11.35-kor. Az adás vendége Szeitl Zita orgonaművész. A műsort március 3-án, hétfőn a Duna World csatornán 15.50-kor megismétlik.

Oratio œcumenica

Istenünk, imádságunkban éléd hozzuk az egész világot: minden népet és nemzetet, fiatalokat és időseket, gazdagokat és szegényeket. Gondolunk az előttünk élőkre, akikről ezt a földet örököltük, a bennünket nevelőkre, akik hatottak ránk, és formáltak minket. Áldd meg emléküket, áldd meg életüket!

Könyörgünk a gyermekekért. Légy irgalmas hozzánk, nehogy kenyér helyett követ adjunk nekik, nehogy háborút hagyjunk rájuk örökségül igazság és béke helyett. Gyűjtsd meg és őrizd a szeretet tüzét az otthonokban.

Könyörgünk embertársainkért, szomszédainkért, barátainkért, minden jó szándékért, mely környezetünket emberibbé akarja tenni. Kérünk, akadályozd meg a lelkiismeretlenséget, a rombolást, a felelőtlenséget minden formáját.

Hálát adunk neked mindenkiért, akit szeretünk, akik miatt szeretünk élni. Megköszönjük azokat az embereket, akiket ajándéknak nekünk adtál, és akiket feladatként reánk bízta. Gondolunk színed előtt a segítségre szorulókra, a reánk várókra, akiknek senkijük sincs rajtuk kívül. Segíts, hogy el ne menjünk azok mellett, akikhez küldtél minket.

Könyörgünk a nyomorult emberekkért – otthontalanokért, elűzöttekért, elemi csapások miatt szenvedőkért. Légy irgalmas, és ébressz irgalmaságot emberszívekben, hogy enyhíteni tudjuk a szenvedést a földön. Könyörgünk a betegekért, a lelki és testi kínokban gyöttrődőkért, halálukért. Adj enyhülést, feloldozást, légy támasz és vigasz, békeség jusson el minden arra vágyóhoz.

Könyörgünk egyházadért, a rólad szóló evangélium hirdetéséért szerete a világban. Adj hű szolgálókat, akik megértik szavadat, és képesek olyan formában továbbadni, hogy üzeneted célhoz érjen: tisztítsa a bűnbánót, vigasztalja a szomorkodót, öröme legyen a bánkodónak, iránymutatója a tanácstalannak, élete a halandónak.

Istenünk, köszönjük, hogy mindenünket kezded tehetjük, és te megtartasz bennünket, míg országod lesz minden mindenkiben. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus szenvedéseit akkor ismerjük meg igazán, ha nemcsak magát a szenvedését nézzük, hanem meglátjuk szenvedésre való szívbeli készségét is. Mert ha a szívét és önkéntes akaratát nem tudjuk benne meglátni, akkor Krisztus szenvedése sokkal inkább borzasztó, semmint megnyugtató látvány. Ha azonban Krisztus szenvedéseiben az ő szívét és önkéntes készségét is meglátjuk, akkor valószínűleg vigasztalást és iránta való bizalmat teremt bennünk.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

ÖTVENED VASÁRNAP (ESTO MIHI) – 1MÓZ 13,5-18

A VASÁRNAP IGÉJE

Lót pásztorai folyton összeveszték Ábrám pásztoraival. A helyzet tarthatatlanná vált. Nem tudtak ugyanazon a helyen lenni együtt. Ábrám azt mondta Lótnak:

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Lót körülnézett, és látta, hogy a Jordán egész környéke tele van jó legelőkkel. Azt választotta tehát. De az azon a környéken levő nagyvárosok mély fertőben éltek. Lót nem tudta ezt, vonzotta a gazdagság és a biztonság.

Ábrám Kánaán vidékén táborozott. Ez a vidék ugyan nem volt olyan gazdag, de sok munkával és megfelelő elégedettséggel jól élhető volt.

Az ember folyton összeveszett Istennel. A helyzet tarthatatlanná vált. Nem tudtak ugyanazon a helyen együtt lenni. Isten azt mondta az embernek:

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Az ember körülnézett, és látta, hogy a világ egyik oldala tele van gazdag lehetőségekkel. Azt választotta tehát.

Isten azonban tudta, hogy az azon a környéken levő nagyvárosok mély fertőben élnek. Az ember nem tudta ezt, vonzotta a gazdagság és a látszólagos biztonság.

Isten sokáig vívódott magában, mit is tegyen. Tudta, hogy az ember döntése rossz, egy napon el fog pusztulni ezekkel a városokkal együtt. De Isten nem tudott mit tenni az ember ellen.

Másnap az ember elindult, hogy kiteljesítse az életét.

Az ember folyton összeveszett Istennel. A helyzet tarthatatlanná vált. Nem tudtak ugyanazon a helyen együtt lenni. Napjaik néma kegyetlenségben teltek. Isten sértve gondolt az emberre, aki nem tudta tisztelni benne Istent, az ember gyűlölte Istent, benne látta minden bajának okozóját.

Végül az ember szólalt meg elsőnek.

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Isten örült, hogy az ember végre ki merete mondani, mennyire nem tud közösséget vállalni vele. Ezt mondta:

– Tudom, hogy látod azokat a nagyvárosokat ott. Tudom, hogy vonz a gazdagság és a látszólagos biztonság. Hidd el, ez csapda. Úgy tervezem, hogy azokat a városokat elpusztítom majd. Válaszd inkább a kissé küzdelmesebb, de tisztességes életet! Ez a vidék ugyan nem olyan gazdag, de jól élhető.

Az ember azonban kinevette Istent. Úgy gondolta, ez a tanács is csak arra való, hogy az életét megrontsa.

Másnap az ember elindult, hogy letelepedjék az átok földjén.

Az ember folyton összeveszett Istennel. A helyzet tarthatatlanná vált. Nem tudtak ugyanazon a helyen lenni együtt. Isten azt mondta az embernek:

Variációk

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Az ember körülnézett, és látta, hogy a világ egyik oldala tele van gazdag lehetőségekkel. Azt választotta tehát.

Isten azonban tudta, hogy az azon a környéken levő nagyvárosok mély fertőben élnek. Az ember nem tudta ezt, vonzotta a gazdagság és a látszólagos biztonság.

Isten sokáig vívódott magában, mit is tegyen. Tudta, hogy az ember döntése rossz, egy napon el fog pusztulni ezekkel a városokkal együtt. De Isten nem tudott mit tenni az ember ellen.

Másnap az ember elindult, hogy kiteljesítse az életét.

Sodoma lakói hamarosan megölték az embert. Amikor Isten meghalt, nagyon elsomorodott. Tudta, hogy ez fog történni.

Az ember folyton összeveszett Istennel. A helyzet tarthatatlanná vált. Nem tudtak ugyanazon a helyen lenni együtt. Isten azt mondta az embernek:

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Az ember körülnézett, és látta, hogy a világ egyik oldala tele van gazdag lehetőségekkel. Azt választotta tehát. Isten azonban tudta, hogy az azon a környéken levő nagyvárosok mély fertőben élnek. Az ember nem tudta ezt, vonzotta a gazdagság és a biztonság. Isten sokáig vívódott magában, mit is tegyen.

Egyszerűen veled vagyok, Uram!

Gyönyörűek a veretes, mívesen megfogalmazott, olvasható vagy a lelkész (vagy az előimádkozó) ajkán szépen megformált imádságok. Bennük az én imádságom is megszólal, meg azé, aki életre kelti, de még sok-sok testvére, a bizonyoságtévők fellegetnek sokaságáé, akik most vagy a történelem folyamán együtt imádkozták velem, velünk ugyanazt az imádságot. Hallatlan erejük van. Akár a liturgiában szólnak meg, akár az otthonom csendjében az énekeskönyvből vagy kedves imádságoskönyvből olvasom őket.

És csodálatos lehet a szabadon megfogalmazott imádság – akkor is, ha a lélek letisztult gondolatokkal fejezi ki magát, de ugyanúgy akkor is, ha fésületlen, netán kusza mondatok hangzanak, mégis a szív mélyéről sóhajtnak fel Isten felé. Ahogyan élő beszélgetésünkben is igényességre kell törekednünk – mégis, szavainknak sem mindig az adja meg az igazi értékét, ha rögtön márványba vésheetők, hanem az, ha őszinték, tartalmasak, építőek. Ha szeretetből fakadnak.

Az imádság azonban sokféle műfajban megnyilvánulhat, s nem az az érdekes, milyen formát ölt magára, hanem az, hogy megszólal-e a teremtmény a Teremtőjét szólítva, s hallatszik-e a megnyilatkozó, emberrel szóba álló Isten hangja.

Még csak azt sem lehet rendszerbe foglalni, hogy hol kezdődik. Olykor az ember szívében, majd ajkán szakad fel a csendes vagy éppen velőtrázó hang: „Istenem, segíts!” Vagy a már az atyai házhoz visszatért ember beszélgetésre szóló hangja: „Beszélj velem, Istenem!” Hiszen nincs ször-

nyűbb büntetés annál, mint amikor süket az ég, és hallgat az Isten.

Máskor meg a Teremtő szóló hangja gyermekét: „Ádám, hol vagy? Merre jársz, gyermekem?” Az Isten kemény és féltő jajkiáltása ugyanúgy hangzik, mióta ember az ember, mint a szelíd, simogató szó. A személyes és a mindenkinek címzett, a nagyon konkrét és az általános, de mégis étellel teli. Mert szól az Isten, s nem csak magában beszél, nem csak egyoldalúan kinyilatkoztat. Az ember neve nem „hallgass” az ő közelében. Az Isten a vele való párbeszédre teremtett minket.

Az imádságnak azonban van egy különleges és sajátos formája. Gondolhatnánk itt arra is, amit a szív imádságának ismernek a misztikusok, most azonban másról van szó. A közelség néma, hangtalan, megformált szavak nélküli, még csak gondolatokba sem rendeződő imádsága: az Isten közelségének imádságos élménye.

Beülök a templomba: a hatalmas nürnbergi Sankt Sebald evangélikus templomba. Méretei mint egy katedrálisé. Távoli pont a szentély másik vége. Szinte a fellegekben van a gyönyörű csúcsíves boltozat felettem. Még nem kezdődött el az istentisztelet. Még a turistákat is beengedik, s ők nem érzik a szent hely titkát, zörögnek, hangosan csodálkoznak, szavakkal örülnek a látványnak... És mégis, a padban ülve, ott, ahol annyi hitben társam ült évszázadok során, annyian sirtak és örültek, annyian imádkoztak és hallgatták az igét, annyi keresztes, esküvőt és temetést ültek végig, ott, a padban lecsöndesedik bennem a világ. Érzem, hogy itt van Isten, érzem,

hogy veled vagyok, s ő velem van. Ahogy az év igéje is mondja a zsolttáros szavával: „...nekem olyan jó Isten közelsége!” Nem szólok, ő sem szól, mégis az imádság légkörét érzem. A félelmetes méretek között, mégis a belső szobában, négy szemközt az Istennel. Szavak nem szóltak meg egyik oldalról sem, de zajlott a párbeszéd. „Egyszerűen veled vagyok, Uram.”

Beülök a templomba: egyszerű tanyai épület, valaha olajos padlós iskolaterem volt Döbrögecen, Akasztó és Csengőd között, a Bács-Kiskun megyei homokszivattyú közepén. Szólók veszik körül, bent még nincs senki, a vasárnapi, ebéd utáni istentiszteletre várva leülök a leghátsó, recsegő székre. Legyek és méhek zümmögnek a bejáratnál, síri csend a lakatlan tanyaközpontban, de az igazi csend belül formálódik: templommá lesz a már ugyancsak lepusztult épület. Nem a formája s végképp nem a berendezése miatt. Az Isten közelsége miatt. S egyszerre csak katedrálisban érzem magam, minden felértékelődik – kaptam tíz percet, csak veled kettesben, az imádság dialógusában. „Egyszerűen veled vagyok, Uram.”

...de átéltem hasonlót a hatalmas délbajor hegycsúcsokon, a havas Hargitán s a Balaton közepén magányosan himbálózó csónakomban, amikor letettem az evezőt. „Egyszerűen veled vagyok, Uram.”

Ne gondoljunk hát az imádság lehetőségét és szent kötelességét hallva egyszerű formákra, amelyeket művészi alakítottak ki hitben elődeink, hogy azok a mi imádságaink is válhassanak.

Ne gondoljunk valamiféle pro-

Végül úgy döntött, nem engedje vesztesébe futni emberét.

– Én vagyok Isten – mondta neki. – Mégsem engedem, hogy válassz. Te maradj itt, én megyek az átok irányába.

Az ember halálos mérlegbe gurult. Úgy érezte, élete nagy lehetőségét veszi el tőle Isten. Hirtelen indulatában felragadta a botját, és megütötte Istent. Isten holtan esett össze.

Másnap az ember elindult, hogy letelepedjék az átok földjén.

Isten és ember békeféltésben éltek. A helyzet mind tarthatatlanabbá vált. Az ember tudta, mi a jó és rossz, hiszen evett a fa gyümölcséből. Ezzel a tudásával a gazdagság és a biztonság földjét választotta magának. Azt mondta Istennek:

– Ne legyen viszály köztem és közted! Válj el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.

Isten tudta, hogy az ember a rossz részt választotta magának, ezért azt mondta neki:

– Nem engedem, hogy válassz. Te maradj itt, én megyek Sodoma felé.

Az ember halálos mérlegbe gurult. Úgy érezte, élete nagy lehetőségét veszi el tőle Isten.

Amikor Isten elindult az átok földjére, az ember kihirdette, hogy a várossal együtt őt is elpusztítja.

Az ember keresztet ácsolt, hogy megszabaduljon Istentől.

A sodomaiak pedig zsákruhát öltöttek, böjtölni kezdtek, kiáltásuk az égig ért.

Az ember pedig ráismert Istenére.

■ KOCSOR TAMÁS

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

feszionalisan rögtönözni tudó hívó teljesítményre, ahol a dadogó ember is egyszer csak szárnyakat kap, és improvizál emelkedett szavakkal, szárnyaló mondatokkal.

Ez is van, az is lehetséges. Ennek is tapasztaljuk áldásait, annak is átéljük csodáit. De van az a csendes perc, amikor – félre a szavakkal – csak a sóhaj szakad fel belülről: „Veled akarok lenni, Uram”, s akkor az Isten nem mondja, de megéreztet: „Itt vagyok veled.” Ilyenkor átérezzük a közösséget, szinte érezzük biztonságba rejtő tenyerének melegét. Ahogy az egymást szerető két ember sem mindig beszél. A közelség többet mond.

Működik ez a mi életünkben, a rohanásban is, amikor egy pillanatra mégis megállunk; megvalósul akkor, amikor már fárasztóbb az út, s egy-egy mérföldkőnél fáradt vándorként lepihenünk; s működik akkor is, amikor már elakad a szavunk, amikor már nem lesz szavunk. „Egyszerűen veled vagyok, Uram.”

S ehhez még csak erős hitre, megküzdött keresztyén bizalomra sincs szükség. Egyszerűen csak az erőtlenségből fakadó mozdulatra. Hogy is mondja Pál? „Ugyanígy segít a Lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert amiért imádkoznunk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek eszedek értünk kimondhatatlan fohászokká.” (Róm 8,26)

■ HAFENSCHER KÁROLY

Van elfogadott költségvetése egyházunknak

► Az elmúlt hét pénteken ismét birtokba vette a fasori gimnázium dísztermét egyházunk törvényalkotó testülete. A X/5. zsinati ülészakon komoly kérdések kerültek napirendre, fontos ügyekben kellett állást foglalni, illetve dönteni. Többek között az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) munkája, az iskolai hitoktatás, egyházunk 2014. évi költségvetése és az országos irodaigazgató választásának kérdése szerepelt a napirenden.

Dr. Hafenschér Károly, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke tartotta az ülészak nyitóáthitát. Ezután dr. Szabó Lajos rektor számolt be az Evangélikus Hittudományi Egyetem munkájáról.

Mint elmondta, mindjobban érződik az egyházi iskolák munkája, mert egyre több hallgató érkezik ezekből a középfokú intézményekből. Az egyetemi képzésben nagy súlyt fektetnek azoknak a képességeknek a fejlesztésére, amelyek felkészítik a hallgatókat a ma egyre nehezebb és komplikáltabb gyülekezetvezetési és intézményirányítási feladatok ellátására.

Az egyetemi munka szempontjából nagy jelentőségű eseményként értékelte a rektor, hogy az év elején sor

kerül hittudományi egyetemünk intézményi akkreditációjára. Elmondta továbbá, hogy ez évben el kívánják indítani a romológiai kurzust. A hittanárképzés területén az új előírásoknak, képzési lehetőségeknek megfelelően szeretnék biztosítani a hit-tanár-utánpótlást.

A beszámolóban elhangzott az is, hogy az intézmény egy sikeres energetikai pályázat eredményeként komplex felújítási programot hajt végre, amely kiterjed az összes nyílászáróra, a kazánokra és a külső hőszigetelésre.

Egyházunk püspöki tanácsa 2013. december 10-én határozott arról, hogy létrehozza a Hitoktatási Stratégiai Munkacsoportot. E testület fel-

adatául szabta a kötelezően választható hit- és erkölcsoktatásból adódó kérdések rendszerezését és az ezzel kapcsolatos javaslatok kidolgozását. A munkacsoport elkészítette beszámolóját, illetve javaslatait, és a zsinaton a küldöttek elé tárta.

Dr. Kodácsy-Simon Eszter, az EHE adjunktusa, a munkacsoport vezetője bevezetőjében elmondta, hogy az idei tanévben az előző évihez képest 5,9%-kal több gyermek vesz részt evangélikus hitoktatásban. Az öröndetes növekedés ellenére sokkoló tény, hogy a megkeresztelt gyermekek közel fele (!) hatéves korára, vagyis mire a hitoktatás rendszerébe kellene kerülnie, elveszik a lelkészek látóköréből, és nem bukkan fel a hittanócsoportokban.

A lelkészek helyzetéről szólva elhangzott, hogy a hitoktatás olyan kiemelt munkaterület, amely a többi gyülekezeti szolgálati terület között kap ugyan helyet, de semmi esetre sem szoríthatja háttérbe azokat. A csoportlétszámokat tekintve kiderült, hogy az 1. és 5. osztályos evangélikus hit- és erkölcsoktatás átlagos cso-

portlétszáma 3,8 fő, és a csoportok 91%-a 8 fő alatti. A jelentős kitért személyi kérdésekre, a finanszírozási háttér problémáira és szervezeti kérdésekre egyaránt. A bizottság azonban nemcsak „helyzetjelentést” közölt, hanem konkrét stratégiai javaslatokat is megfogalmazott.

Az előterjesztés élénk vita követte. A hozzászólásokból az úgy íránt érzett felelősség hangja hallatszott, és többen is megfogalmazták, hogy egyházunk ezen a területen a huszonnegyedik órához érkezett.

A következőkben a zsinati ügyrend módosításának általános vitáját folytatták le a grémium tagjai, és a vita végén úgy döntöttek, hogy az előterjesztett anyag részletes vitára bocsátható.

Ezután következett egyházunk 2014. évi költségvetésének megtárgyalása. Az országos számvéviszék véleménye szerint a költségvetés, amelynek bevételi és kiadási főösszege tizenhárommilliárd-kilencszáznyolcvanmillió forint, kiegyensúlyozott képet mutat. A költségvetést szinte érdemi vita nélkül fogadta el a zsinat.

Az ülészak utolsó napirendi pontjaként Pröhle Gergely országos felügyelő terjesztette a testület elé az országos irodaigazgató megválasztásával kapcsolatos törvénymódosító javaslatát. Ebben azt indítványozta, hogy az országos iroda igazgatója a jövőben ne minősüljön országos tisztségviselőnek, és megválasztásának rendjét az országos presbitérium határozza meg. Indoklásában Pröhle Gergely kifejtette, hogy az iroda vezetőjének sokkal inkább az egyház működését biztosító adminisztratív vezetőnek, menedzseri feladatokat ellátó személynek kellene lennie. Az előterjesztő szerint e változtatás az országos elnökség és presbitérium számára mind a feladatmeghatározási, irányítási és felügyeleti, mind az ellenőrzési jogkör gyakorlását jelentősen megkönnyítené.

A zsinat törvény-előkészítő bizottságában ez a javaslat nem kapott többségi támogatást, így a zsinatra várt a feladat: a törvénymódosításnak az eldöntése. A grémium az előterjesztő javaslatát támogatta, vagyis hozzájárult a törvénymódosításhoz.

■ KISS MIKLÓS

Kerület-születésnap

► Egyházunk zsinata 1997. február 22-én döntött a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület megalakulásáról. A nyugati kerület negyvennyolc év után éledt újjá, indult új életre. Az egyházkerületi elnökséget 2000. szeptember 23-án iktatták be a győri Öregtemplomban, a közigyűlés október 7-én volt, a februári zsinati döntés időpontjáról azonban minden évben megemlékeznek a kerületben.

A székesfehérvári evangélikus gyülekezet múlt vasárnap délutáni ünnepi istentiszteletére a kerület gyülekezeteit, híveit is meghívta.

„Hatvanad vasárnapján nem magunkat ünnepeljük, hanem az igehirdetés szolgálatát, az igehallgatást” – fogalmazott Ittész János nyugalmazott püspök Zsid 4,12–13 alapján tartott prédikációjában.

„Az újjászületett kerület legitimitációját emberileg meghatározhatja a zsinat döntése, de csak Isten élő, örök igéje tartja meg. Isten megajándékoz bennünket azzal a felismeréssel, hogy az ő igéje élő és ható. Isten igéje eltalál, szíven talál, ahogyan eltalálta Dávidot, Pétert, Luther Mártont.

Isten előtt felelősséggel tartozunk. Felelősek az ige hirdetői, akik szólnak, és azok, akik hallgatják, hogy mit akarnak hallani. Ma is az élő ige álljon tanúságtételünk, kegyességünk középpontjában, ne történelmi évfor-

dulók” – hangsúlyozta az újjáéledt kerület első megválasztott püspöke.

A liturgiát Bencze András püspök-helyettes, székesfehérvári lelkész és Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese végezte Ittész Jánossal együtt; az úrvacsorai szolgálatban Fehér Károly nyugalmazott lelkész is segédkezett. Igét olvasott Mészáros Tamás, a kerület jelenlegi felügyelője és Szabó György korábbi felügyelő. Az istentiszteleten tizenhárom lelkész mondott áldást, és énekelt együtt az ősi éneket, a *Confirmát* (*Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk...*).

Az ünnepi alkalom után a székesfehérváriak a gyülekezeti teremben agábnak látta vendégül az egyházkerület megyéiből érkezett híveket.

■ BALLA EMŐKE

Szlovák püspöki látogatás Győrben

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetője, Szemerei János meghívására Milan Krivda, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Nyugati Egyházkerületének püspöke (*képünkön*) és munkatársai tettek látogatást február 21-én Győrben. A püspöki székházban tartott találkozó lehetőséget adott a magyarországi nyugati egyházkerület bemutatására, illetve arra, hogy a felek kölcsönösen tájékozottassák egymást. Az eseményen dr. Smidélusz László egyházkerületi másodfelügyelő és Percze Sándor győr-ménfőcsanakai lelkész is részt vett.

■ FEKETE-DOBBI ÉVA felvétele

Ünnepi és hétköznapi testvériség...

Egy héten belül két, tőlünk északra élő evangélikus közösség püspöke látogatott el hozzánk Győrbe. Az *EvÉlet* múlt heti száma bő terjedelemben tudósított arról, hogy február 16-án a hagyományosan jó finn–magyar evangélikus testvérkapcsolatokban is mérföldkönek számító testvér-egyházkerületi szerződés aláírására érkezett dr. Seppo Häkkinen, a finn Mikkelai Egyházkerület püspöke. Öt nappal később Milan Krivda, a szlovákiai evangélikusok nyugati egyházkerületének lelkészi vezetője tett nálunk testvéri látogatást, viszonzva múlt év októberi zólyomi látogatását.

A két találkozó nagyon különböző volt. Az egyik ünnepi, nyilvános, egyházdiploáciái szempontból is kiemelkedő jelentőségű, a másik csendesebb, hétköznapi, és zárt ajtók mögött zajlott. Az előbbi kiemelt médiaérdeklődés kísérte, a másiktól csak egy aprócska hír jelent meg a sajtóban.

A két eszmecsere különböző volt, de nem abban, hogy az egyik fontosabb lett volna, mint a másik. A maga helyén mind a kettő nagyon fontos. A hivatalosan is kinyilvánított finn–magyar testvérkerületi együttműködés is, de nem kevésbé a szomszédos szlovák testvéregyházzal való hétköznapi kapcsolatok ápolása.

A szlovák evangélikus egyházzal egyébként 2012-ben országos szintű

testvéregyházi szerződést kötöttünk. A meglévő testvéregyházi megállapodás hétköznapi megvalósítása, tartalommal való megtöltése legalább olyan fontos, mint az ünnepélyes aláírási ceremóniák.

Két, tőlünk északra élő evangélikus testvéregyház vezetőjével beszélgethettünk egyházi életünkről. Finnországban, Szlovákiában, illetve nálunk különböző feltételek és keretek között működnek az egyházak. Eltérő a társadalmi, gazdasági háttér éppúgy, mint ahogy eltérések vannak országaink felekezeti arányaiban is.

Finn testvéreink földrajzilag jóval messzebb élnek, de a szívünkhöz nagyon közel állnak. Nemcsak nyelvi rokonság, hanem ösztönös és kölcsönös szimpátia is tapasztalható népeink és egyházaink között. Ez magyarázza, hogy számtalan testvérgyülekezeti kapcsolat épült és működik régóta finn és magyar evangélikusok között. Csúpn a mi egyházkerületünkben tizenhárom gyülekezet, egy egyházmege (a vasi) és most már a kerület is partnerkapcsolatot ápol a finn testvérekkel.

Szlovákia sokkal közelebb fekszik hozzánk, de sajnálatos módon a szervezett gyülekezeti testvérkapcsolati háló mégis sokkal fejletlenebb. Pedig mi nem csak földrajzilag élünk közel, történelmünk is ezer szálon összefonódik.

Ennek jelzésére elég annyi, hogy a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának ünneplésére készülő egyházaink az elmúlt fél évezredből negyven évig közös egyházzervezetben is éltek a Trianon előtti Magyarországon.

A múlt pénteki találkozón dr. Smidélusz László egyházkerületi másodfelügyelő a beszélgetés során azt állapította meg, hogy egyházainkban annyira hasonló kérdésekkel küszködünk, hogy közöttünk szinte csak a nyelvhasználatban van különbség... Vendégeink megajándékoztak bennünket többek között egy könyvvel, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház történelmi atlaszával. Ez az atlasz a reformáció korától napjainkig mutatja be a szlovák evangélikusok történetét. Korszakoként egy-egy ismertető olvasható, és ezeket térképek, illusztrációs táblák követik a kötetben. A kiadvány hihetetlenül érdekes, látványos, és beszédes adatokkal szembesíti az olvasót! Mivel a közös történelmünk időszakában közös egyházunk útját is bemutatja, így nekünk, magyarországiaknak a saját történelmi múltunk megismerésében is nagyon hasznos és értékes olvasmány.

A most kapott atlaszban már benne van egy magyar nyelvű füzet, amely a könyvet a magyar anyanyelvűek számára is használhatóvá teszi. A kiegészítő füzet segítségével magyar

nyelven is olvashatók a történelmi korszakokat bemutató írások, illetve a térképek és mellékletek feliratai.

Közös történelmünk, a térképeken is jól látható földrajzi közelségünk, de a lelki összetartozásunk is indokolja testvéri kapcsolataink továbbépítésének szükségességét.

A két jó léghőpüspöki találkozón hasonló témák kerültek terítékre. Mindkét püspökkel beszélgettünk a gyülekezeteinkben folyó munkáról, a lelkészek életéről és szolgálati lehetőségeiről, lelkigondozói és hitoktatási szolgálatunk megannyi kérdéséről. Kiemelt helyen szerepelt az egyházainkban végzett diakóniai és oktatási tevékenység, a társadalmi felelősségünk gyakorlása, a szekularizáció előretörése.

Ahogy nálunk, úgy közeli és távoli testvéreinknél is stratégiai fontosságú a misszió ügye. Miként tudjuk megszólítani fiataljainkat, a jövő egyháztagjait, és utánuk tudunk-e menni, vissza tudjuk-e hívni, vonzani és szeretni az egyháztól elfordultakat? Elér-e a szavunk, üzenetünk a közösség határain kívülre? Miként tudunk élni a modern technika adta új eszközökkel, miként tudunk megszólalni a médiában? Az egyházainkat terhelő anyagi nehézségek kezelésére is mindenütt választ és kiutat kell keresni.

Európa más részén, részben hason-

ÉGTÁJOLÓ

ló, részben eltérő környezetben élünk. Találkozunk, beszélgetünk, tapasztalatokat cserélünk azért fontos, mert szeretnénk küldetésünket a lehető legjobban, hűségesen betölteni. Jézus Krisztus gyermekeiként és követőiként szeretnénk egymás hite által is épülni, egymás tapasztalataiból is tanulni és meríteni. Más helyen, más környezetben élünk, de tudhatjuk, hogy mindenütt az ő szeretete, a Golgotán bűneinkért hozott áldozati halála a reménységünk.

A találkozók, tapasztalatcserék elsősorban abban segíthetnek, hogy a saját küldetésünket jobban be tudjuk tölteni.

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Egyeztettek a baptista és az evangélikus egyház képviselői

▶ A Magyarországi Baptista Egyház delegációját látta vendégül Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök február 20-án a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalában. Papp János egyházelnököt Mészáros Kornél főtítkárral, Paróczy Zsolt oktatási szaktitkárral és Háló Gyula kommunikációs szaktitkárral kísérte el a találkozóra. A misszió, oktatás és média területén való együttműködésről egyeztettek.

A Magyarországi Evangélikus Egyház részéről Gáncs Péter elnök-püspök mellett Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője, Szeverényi János országos missziói lelkész, valamint Horváth-Bolla Zsuzsanna kommunikációs vezető, az *Evangelikus.hu* honlap főszerkesztője vett részt a tárgyaláson.

Az intézményrendszer kibővülése, a strukturális változások, a hit- és erkölcsoktatás mindkét egyházat új feladatok elé állították, s ezek a missziós stratégia átgondolását is kell, hogy eredményezzék. Fontos feladatnak tartják mindkét részről a gyülekezetplántálást, a koncentrált ifjúsági munkát, önkéntesek és mun-

katársak, gyülekezeti vezetők képzését. Az iskolák és gyülekezetek kapcsolatában azonban arra is fény derült, hogy a két egyház másféle szempontrendszereket alkalmaz az átvételek, de az intézmények munkatársainak vagy a későbbi munkának a megítélésében is, így jó volt az álláspontokat egyeztetni, a véleményeket kicserélni.

A kommunikáció területén meglévő együttműködéseket továbbra is szeretnék fenntartani, sőt úgy tűnik, hogy különösen a rádió, a filmkészítés és az internet területén új lehetőségek is megnyílhatnak a további együttműködésre.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA
Evangelikus.hu

Egy működő felekezet

Balról jobbra: Gál Dávid, az idén tizennyolc éves Baptista Szeretetszolgálat munkatársa, Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke és Bacsó Benjámin, a Magyarországi Baptista Ifjúsági Misszió elnöke február 19-én a Benczúr utcai baptista egyházközpontban

A Magyarországi Baptista Egyház, a Magyarországi Baptista Ifjúsági Misszió és a Baptista Szeretetszolgálat – a debreceni baptistákkal karöltve – sajtótájékoztatót számolt be fiatalokat érintő terveiről. Ezzel kapcsolatban megemlíthetnék egy sor tájékoztatásra alkalmas statisztikai adatot, például hogy a baptisták kezelésében álló iskolák majd húsz ezer diákot nevelnek, vagy hogy a baptista fiatalok milyen szerepet vállalnak az analphabetizmus vagy az emberkereskedelem visszaszorításában. Elmondhatnám, milyen sok ezer fiatal vesz részt a baptista ifjúsági konferenciákon...

De nem ez a lényeg. Ez csak külsőség, és ez csak a következménye egy Istennel összhangban, közös imádságokban érlelt ifjúságmentő programnak.

Rengeteg a kérdés. Miért van az, hogy – a legutóbbi népszámlálás adatai szerint – az összes nagy történelmi egyház veszített lélekszámából? Miért van országunkban oly sok üres templom? És hogy hogy a baptisták gyarapodtak?

Lehet, hogy egy keresztény ifjúsági találkozón nem a világi vigalmakat kell erőltetni? Lehet, hogy a fiatalok lelkével törődve, számukra igei táp-

anyagot adva felemelkedhet az egyetemes egyház? Lehet, hogy nyitni kellene a kereső, céltalan ifjúság felé? A baptisták titka sosem volt igazán titok. Jézus így mondta: „Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket, és ne tiltátok el őket; mert ilyenek az Istennek országa.” (Mk 10,14b; Károli-ford.)

A fent említett sajtótájékoztatót Papp János baptista egyházelnök elmondta: a fiatalokat érdekli Krisztus, az egyház pedig segítheti az Úrral való találkozást a keresztény ifjak szolgálata által, mert a fiatalok általában korosztályukon belül keresik a társaságot. Gál Dávid szeretetszolgálati munkatárs ezeket a gondolatokat egészítette ki, amikor az érettségizők számára kötelező ötven óra közösségi szolgálatot mint értékesen kihasználható lehetőséget emlegette.

A Baptista Szeretetszolgálat tartalmas időkitöltést kínál. Sőt többet: célt és értelmes életet. A kötelező társadalmi felelősségvállalás teljesítése során nem unatkoznak a középiskolások – a velük hasonló korú társak által megélt krisztusi minta életük részévé válhat.

Ha van jövőkép, akkor van esély a jövőre is.

■ KGYT

KÉSZÜLÜNK AZ ÖKUMENIKUS VILÁGIMANAPRA – 2014. MÁRCIUS 7.

Véres magvetés

▶ Az idei világimanapot előkészítő cikkekben többet foglalkozunk az istentisztelet liturgiáját összeállító keresztény asszonyok életkörülményeinek feltárásával, mint azzal, hogy országuk földrajzi adottságait, gazdag történelmét bemutassuk. Már csak azért sem törekszünk erre, mert Egyiptom sokak számára ismertebb, mint a tavaly élénk került Franciaország... Bizonyára sokan emlékeznek még iskoláskorukból a történelemlétkönyvük első lapjain eléjük táruló rendkívüli látványra: a bebalzsamozott múmiák fotóira, a fáraókkal együtt eltemetett temérdek kincsre, a Nílus menti öntözéses földművelést szemléltető ábrákra. De a modern Egyiptom, Kairó forgalmas utcái sem ismeretlenek sokak előtt. Szinte minden gyülekezetünkben rábukkanhatunk olyan testvérekre, akik nyári utazásuk célpontjául épp a piramisok földjét választották. Bizony még néhány éve is kedvelt turisztikai célpont volt a Közél-Kelet gazdaságilag legstabilabb országa, ahová a környező arab országokból is szívesen mentek dolgozni.

AZ IMANAPOT ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁG FESTMÉNYE

Mára a helyzet megváltozott. Olyannyira, hogy most egyiptomi férfiak kényszerülnek – nem kevesen – arra, hogy családjukat hátrahagyva a

tény lakosság között azok, akiknek sikerült elmenekülniük.

Miközben egyiptomi testvéreink örömmel számolnak be arról, mennyi

telet végén kifelé tartottak a gizai Virgin- (Szűzanya-) templomból. Két felöltöttön kívül egy nyolcéves kislány is életét vesztette, tizennyolcan pedig megsérültek. Ezt a tragédiát a gyülekezet lelkésze, Justus atya osztotta meg a keresztény világgal a *The Voice of the Martyrs* nevű szervezetten keresztül. Ugyancsak ez a szervezet kéri fel a keresztény televízióműsor munkatársaként – „hamisan” – azt merészelt állítani, hogy Krisztus követőit üldözik Egyiptomban.

Bishoyt igazából már régóta ellenszenvvel figyelték a hatóságok. Amikor ugyanis megtért, elment a helyi okmányirodába, és kérte, hogy a személyi igazolványában javítsák ki a vallására vonatkozó bejegyzést. Ő nem iszlám hitű többé, hanem keresztény. Ez – úgy tűnik – megbocsáthatatlan. Az ország alkotmányában ugyan szerepel a vallásszabadság biztosítása, a mindennapokban azonban a keresztények negatív diszkriminációjáról árulkodnak.

Míg egy kopt fiatal elvileg szabadon házasodhatna muszlim lánnyal vagy fiúval, addig ez fordítva nem működik. Iszlám hitűnek tilos keresztényt elvennie.

Megrendítő felvételek láttak napvilágot arról, hogyan tagadta ki az apja azt a muszlim lányt, aki nem átalott egy kopt fiúhoz férjhez menni. Egy videóüzenetből kiderül, hogy családja nem csupán megátkozta, hanem bérgyilkosokat is utánaküldött annak a férfinak, aki megtért, és Jézus követőjévé lett. „Krisztus, az én uram azt parancsolta, hogy szeressük azt is, aki átkoz minket. Higgyétek el, nem tudtok olyat tenni ellenem, ami meggyilkolná az irántok való szeretetemet” – vallja a fiatal ember könnyben úszó szemekkel.

Az első századok keresztényüldözéseit követően, a 3. század elején írta Tertullianus: „Minél több embert kaszaboltok le közülünk, annál többen csatla-koznak hozzánk. A keresztények vére magvetés.”

Miközben március első péntekén egyiptomi testvéreinkre gondolunk, imádkozunk számukra erőért és kitartásért. Meg nem rendülő hitük, alázattal hordozott szenvedésük hadd válhasson eszközévé annak, hogy hazájuk népe, amely az „arab tavasz” eseményiben megkóstolhatta a szabadság ízét, felismerhesse Krisztusban az egyetlen szabadítót.

■ B. PINTÉR MÁRTA

AZ ILLUSZTRÁCIÓK FORRÁSA: AZ IMANAPOT ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁG

szomszédos országokban dolgoznak vendégmunkásként. S bizony a Nílus éltető vizének használata is komoly nehézségekbe ütközik.

Az idei imanapi liturgiát összeállító egyiptomi asszonyok meghatóan vallanak arról, hogyan köti össze több nemzet népeit ez a 6695 kilométer hosszú folyam. Csakhogy földünk második leghosszabb folyamának vízszintje bizony jócskán lepad, mire közép-afrikai forrásvidékről – utolsó országként – hozzájuk ér. A szomszédos államok felelőtlen vízgazdálkodása nem kis gondot okoz az egyiptomi mezőgazdaságnak, legfőképpen pedig előidézője újabb területek elsivatagosodásának.

Az elmúlt egy-két évben ismét magasra csaptak viszont Egyiptomban az erőszak hullámai. Az „arab tavasz”-ként emlegetett forradalmi megmozdulásokat, a „szabadság” megszerzését kísérő euforikus hangulatot követően a keresztények mindenhol nagyobb veszélybe kerültek, mint korábban voltak. Ez a megállapítás a Hír Televízió külpolitikai újságírójától származik, aki a mostani helyzetet tömören így jellemezte: „A demokrácia és a káosz között csak egy keskeny határ húzódik.”

2013 júliusában az egyiptomi hadsereg rákényszerült arra, hogy elmozdítsa államfői székéből a Muzulmán Testvériség által támogatott és korábban a nép akaratóból megválasztott Mohamad Murszit. Az elnök ugyanis lényegében egy szűk iszlamista kör érdekeit képviselte, és teljhatalomra tört. Bár az iszlamista mozgalmak számos vezetőjét és több száz tagját letartóztatták, a háttérből mégis hatékonyan szítanak feszültséget a muszlim és kereszt-

alkalom adódik, hogy hitükről bizonyosságot tehesse, azonközben érkeznek olyan elrettentő hírek is, amelyek alátámasztják sokak feltételezését, hogy tudniillik a keresztények csupán másodrendű állampolgárai lehetnek hazájuknak.

Január elején járta be a világot a hír Ihab Ghattas haláláról, akinek lött sebéet egyetlen kórházban sem látták el. Arra az átlátszó kifogásra hivatkoztak, hogy nincs szabad ágyuk, nem működik intenzív osztályuk... Míg aztán a negyedik helyen, a Saint Peter Hospital in Heliopolisban már nem tudták megmenteni az életét. Ekkor már három órája vérzett...

Mi volt a huszonhárom éves Ihab vétké? Csupán anyi, hogy a rendőri védelem mellé állva vigyázott gyülekezete tagjainak épségére. A Mar Girgis- (Szent György-) templomot, ahová újévi misére jöttek össze a kopt hívek, a Muzulmán Testvériség militáns

tagjai vették körbe. Az ország lakosságának csupán tizenkét százalékát kitevő keresztények ellen demonstráltak, és Ihabot az egyik ilyen „szelíd tüntető” golyója sebezte halálra.

De mások története is napvilágra került. Azoké is, akiket motoron érkező két gyilkos mérszárrolt le éppen akkor, amikor egy esküvői istentisz-

Isten kegyelméből szabadon

Interjú Zephania Kameetával, az LVSZ következő nagygyűlésének helyet adó Namíbia püspökével

► A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) genfi központjában tanácskozott február 11–13. között a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára Namíbiába összehívott nagygyűlést előkészítő testület. Zephania Kameetát, a Namíbiai Köztársaság Evangélikus Egyházának püspökét Fabiny Tamás evangélikus püspök, a világszövetség kelet-közép-európai régiójának alelnöke kérdezte 1984-es budapesti emlékeiről, az apartheidről és a 2017-es windhoeki nagygyűlés előkészületeiről.

A 2017-es nagygyűlést előkészítő bizottság javaslatot tett a nagygyűlés témájára: „Isten kegyelméből szabadon”, az altémák pedig: „A megváltás nem bocsátható áruba – Az ember nem bocsátható áruba – A teremtés nem bocsátható áruba.”

Kameeta püspök a genfi tanácskozás színterében.

– Kérem, idézze fel a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűléséhez kapcsolódó emlékeit. Ha jól tudom, nem könnyen kapott beutazási engedélyt Magyarországra.

– A budapesti, hetedik LVSZ-nagygyűlés volt az első ilyen rendezvény, amelyen részt vettem. Dr. Carl

ság, a német zöldpárt pedig kérdést intézett a bonni kormányzathoz a tervekkel kapcsolatban.

Akkor harminckilenc éves voltam, az egyházam alelnöke. Különleges alkalom volt számomra ez a budapesti, örömmel vettem részt mindenben. Barátságos volt a fogadtatás, fiatalok vezettek körbe Budapesten. Fontos döntések is születtek, köztük az apartheidrendszer részét képező német nyelvű egyházak felfüggesztéséről.

A nagygyűlés végeztével lélekben felkészültem arra, hogy börtönbe zárnak. Amikor a gép leszállt Johannesburgban, a hangosbeszélőn bementek: „Kameeta lelkész úr maradjon a helyén.” Azt mondtam magamban: „Ez gyorsabban megy, mint gondoltam – pretoriai börtönbe kerülök.” Megjelent egy úr, aki a Német Szövetségi Köztársaság nagykövete-ként mutatkozott be. Átkísért a hivatalos ellenőrzéseken, és megvárta velem a namíbiai járat érkezését. Két hét múlva meglátogattam, hiszen ott nem volt idő kérdéseket feltenni. Elmondta, hogy a nagygyűlésen jelen lévő német szolidaritási csoportoktól kapta a figyelmeztetést, hogy biztosan letartóztatnak majd a szabályok megszegéséért.

Visszatekintve érdekes momentum, hogy ma már az 1984-ben felfüggesztett evangélikus egyházakkal közösen készülünk a nagygyűlésre, és a Namíbiai Német Evangélikus

vonták a dél-afrikai zászlót, és felvonták a namíbiai lobogót. Ott ültünk, és folytak a könnyeink. Az egész világ velünk volt: Nelson Mandela és sok államfő.

– Ez inspirálta a mostani ülés zárásaként közösen mondott imádságot?

– Igen, ezt a szöveget egy évvel a felszabadulás után írtam. Akkor még minden élénken élt bennem. Az iskolák, a kórházak – minden szegregáltan működött. Ma örömmel látom, ahogy fekete és fehér gyerekek együtt szaladnak ki az iskolából.

Köztársaság Evangélikus Egyháza. Az első misszionárius 1842-ben érkezett hozzánk Norvégiából. A legnagyobb létszámú egyházat a finn misszió alapította, ez főként az ország északi felében működik. A harmadik lutheránus egyház valamivel később az emigránsok közösségeként jött létre, német üzletemberek, misszionáriusok gyermekei tartoztak ide. Korábban gondot okozott a három egyház közeledése. A német egyház az apartheidrendszer része volt, a fehéreknek járó előjogokkal.

felmérték a helyszínt, majd meghívták a három püspököt a tanácsülésre, ahol bemutathattuk az országunkat. A meghívásunkat egyhangúlag elfogadta a tanács. A döntést könnyek közt fogadtuk: ez az ismeretlen kis ország lehet a nagygyűlés házigazdája egy olyan kontinensen, amely ma a növekvő kereszténység hazája.

– Mi is megismerhetjük a namíbiai zászlót. Mire utalnak a színei?

– A vörös a történelmünkre utal, melynek során sok vér folyt el. Nem csak az apartheidre gondolok: 1904–1907 között történt az első népirtás, nagyon sokan meghaltak. A zöld a remény, a fák, a természet színe. Vagyis a vérnél mégiscsak nagyobb a reménység. A kék ég és az égen világító nap is sokat jelent a számunkra. Azt szoktam mondani, hogy a vörös nemcsak a vér, de a szeretet színe is. Isten szeretete nyomán tudunk reménységben élni; neki köszönhetjük, hogy feltekintve az égre láthatjuk a napsütést. Csak az láthatja a napot, aki életben van.

– A nagygyűlés témája – „Isten kegyelméből szabadon”: a megváltás, az ember és a teremtés nem bocsátható áruba – összekapcsolódik a reformáció emlékünnepeivel. Mit jelentenek ezek az Ön számára?

– Afrikai kontextusban nagyon sokatmondó ez a téma. Huszonnégy évvel ezelőtt még olyan országban éltünk, ahol törzsi alapon bírálták az embereket – nem megváltott, Isten által bűneik alól felszabadított emberi lények, hanem rabszolgák gyanánt. Az emberi méltóság Isten ajándéka – nem bocsátható áruba! A megváltást ingyen kapjuk, ez Isten ajándéka, ami nem a mi teljesítményünkön fakad.

Sokatmondó ez egy olyan országban, ahol már minden számszerűsíthető. Szabadok vagyunk, de a kapitalizmus árnyoldalait is megtapasztaljuk. Az emberek tegnap még az apartheid

ZEPHANIA KAMEETA Szabad vagy! Kontextuális meditáció Ézs 55,1–2 alapján

Az Úr szól:

„Jöjjetek, mind, akik azt hiszitek, még rabszolgák vagytok – a szabadítás közel!
Jöjjetek, akik azt hiszitek, senkik vagytok,
Jöjjetek, és váljatok valakivé!
Jöjjetek! Vegyetek igazságot és méltóságot – nem fizetségért!

Miért is élnél továbbra is úgy, mint egy senki, mikor újra valakivé formállak?
Miért élnél továbbra is rabszolgaként, amikor a szabadítás valóság?
Hallgass rám, és tedd, amit mondok, és átélheted az élet teljességét.”

– Hogyan zajlott a megbékélés folyamata? Ismerjük a dél-afrikai Igazság és Kiengesztelődés Bizottság fontos tevékenységét a múltfeldolgozás terén. Meg tudnak-e bocsátani az elnyomóknak?

– Számomra nem volt nehéz. Az

A függetlenség elérése óta felnőtt fiatal lelkészgenerációnak már más az attitűdje. A vezetőikkel szinte naponta meglátogatjuk egymást. De lassan nyugdíjba vonulunk – nyitott kérdés, hogy az utódaink folytatják-e ezt a kapcsolatot.

Zephania Kameeta az 1984-es budapesti nagygyűlésen

H. Mau LVSZ-főtítkárs és a dél-afrikai belügyminiszter többszöri tárgyalását követően kaphattam útlevelet – ezt megelőzően nem volt útlevelem, hiszen Namíbia nem volt szabad ország – azzal a feltétellel, hogy nem szólók az apartheidről.

Amikor a nagygyűlésen szót kaptam, természetesen szóltam az apartheidről, az elnyomásról, amelyet akkor átélünk. Ismertettem azt a teret is, hogy az Egyesült Államok és a Német Szövetségi Köztársaság nukleáris hulladékot készül elhelyezni a Namib-sivatagban, hangsúlyozva, hogy az egyház nem hallgathat, amikor Isten teremtett világának pusztításával szembeál. Washington színtelenül reagált, és üzenetében jelezte a nagygyűlésnek, hogy mindez hazug-

Egyház képviselője az egyháztanácsunk elnöke. Megtörtént a megbékélés, és az apartheid nincs többé.

– Hogyan ért véget az apartheidrendszer? Mi volt az Ön szerepe?

– Namíbia huszonnégy éve, 1990. március 21-én vált függetlenné. Nagyon nehéz folyamat volt. Az egyházak a szabadságért vívott küzdelem első vonalában álltak, Isten ígéretéből és a Krisztusban megélt egységünk-ből erőt merítve. Sok lelkeszt bebörtönöztek. Én csak két alkalommal voltam fogságban, ebből egyszer hat hétig magánzárkában. De sokakat megkínóztak és megölték. Emlékszem egy kétszáz fiatalemberből álló csoportra, akiket elfogtak, repülőre ültettek, és élve az Atlanti-óceánba dobtak. De eljött a nap, amikor le-

apartheid elleni küzdelem nem egyének ellen irányult. A hivatalos személyek akkor egy rossz rendszer szolgálatában álltak – ez sok más afrikai országban is megtörtént. Sok emberrel jóban vagyok, akik akkor rendőrként szolgáltak. Egyikük velem egykorú, néha meghív egy sörre, beszélgetünk, tréfálkozunk...

Ezek a kapcsolatok igazi csodák. Egy barátomnak levágták a fülét, és kényszerítették, hogy egye meg. Ő nem lelkész. Láttam, ahogy kapcsolatba lép a korábbi kínzóival, átöleli őket, és nevetve beszél a múlttól. Vannak ilyen emberek...

– Namíbiában három evangélikus egyház van. Mit jelent a nagygyűlési előkészület az ő számukra?

– Az én egyházam a Namíbiai

Afrikai elefántagyarok – nem bocsátható áruba?

A világszövetség tanácsstagjaként elsőként értesültem a nagygyűlés meghívásának lehetőségéről. Az otthoniak először azt hitték, tréfálok.

– 2017 különleges év az evangélikusok számára.

– Éppen ez volt a fő érvem. Nem Wittenbergben kellene lennie a nagygyűlésnek? – kérdezték. De beszélgettem kollégákkal, püspöktársakkal, és azt javasoltam, vigyük a témát az egyháztanács elé, ahol a közös témákat szoktuk megvitatni. A javaslatot egyhangúlag elfogadtuk. Levélben meghívtuk a tizenkettedik nagygyűlést Namíbiába. És legnagyobb meglepetésünkre – talán ez az Úristen műve volt – egyetlen másik tagegyháztól sem érkezett levél. A világszövetség munkatársai elutaztak Namíbiába,

alól való felszabadulás mámorában éltek, ma pedig a világi javak felhalmozásán fáradoznak. Nő a szakadék szegények és gazdagok között. Az embereknek nincs pénzük földet venni, de Isten kegyelme ingyen az övék. Isten országa nem eladó, az Istentől kapott víz nem árusítható ki drága pénzért.

A téma éppolyan friss ma is, mint Luther idejében volt. Akkor a katolikus egyház várt fizetséget a búcsúcédulák fejében a lelkek megmentéséért, ma más területen találkozunk a „minden eladó” szemlélettel. De az evangélium szépsége ma is ugyanaz: kegyelemből van üdvösségetek, tőle kaptátok ezt a gyönyörű földet.

– Köszönjük a meghívást, találkoztunk 2017-ben!

■ FABINY TAMÁS

Kosztolányi-idézetek és igézetek

Udvaros Béla estje a budakeszi Kálvin teremben

► Saját Kosztolányi-élményét osztotta meg a közönséggel az Evangélium Színház egykori igazgatója február 20-án a budakeszi Protestáns Kör vendégeként. Evangélikus szempontból is fontos adalékokat tett közkinccsé Udvaros Béla, amikor Kosztolányi Dezső életéről és munkásságáról beszélt a témával való foglalatosság örömeit sem leplezve. Kosztolányi „erős várunknak” az anyanyelvet nevezte, ahogy erről a halála után, 1940-ben kiadott – *Illyés Gyula* által sajtó alá rendezett – kötet címe is (*Erős várunk, a nyelv*) tanúskodik. Arról, hogy korántsem csak a nyelv volt erős vár Kosztolányi számára, Udvaros Béla élő, verseket megelevenítő előadása tanúskodott híven.

„Nem expozé szeretnék Önöknek tartani” – kezdte előadását az egy híján kilencvenéves „Béla bácsi”, engedélyt kérve a közönségtől a családiasabb jellegű együttlétre. Kosztolányi Dezső költészetében épp a közvetlen természetesség volt az, ami megfogta, ehhez is igazodva hívta a hallgatót bensőségebb beszélgetésre.

Az 1885-ös esztendő virágvasárnapjától 1936. november 3-ig ívelő életút legfontosabb állomásait emelte ki az előadó, hogy aztán elmerülhessen Kosztolányi lírájának magával ragadó világában. A Szabadkán jólétben töltött, gondtalan gyerekkor kiváló alapot adott az ifjú költőnek a „kiváláshoz”. Apjának óriási könyvtára, nagy baráti köre volt, nem csoda, hogy a fiú korán toll- és nyelvforgató lett ebben a pezsgő közegben. 1903-ban került Pestre, az egyetem bölcsészkarára, ahol elsőként Babits Mihállyal és Juhász Gyulával kötött barátságot.

Szerelmeskönyv című „bestsellerét” említette finom iróniával. A kötet csak két fejezetet tudott Kosztolányi Dezsőre szólni, a költőnek ugyanis életében mindösszesen két nőhöz volt köze.

A „kései félrelépés” kapcsán Udvaros Béla utalt arra, hogy a dolog talán még Ilona szempontjából is megbocsátható volt, hisz ebben az időszakban az ínyrúknak szenvedő költő már igencsak kifelé lépdelt az életből. Utolsó kapaszkodója, nagy életélménye volt a szeptemberi áhítatba ejtő „elhanyagolt ügyvédfészeség”.

A száz szál rózsza legendája mellett Kosztolányi Dezső színes tintákkal író kedve és gyakorlata is szóba került. A költő ugyanis zakója zsebében nem csupán a kósza gondolatokat lenyomatolni hivatott noteszt tartott, hanem többszínű tintapatronokat is. A piros a prózai írásokhoz kapcsolódó tartalmakat, a zöld a lírai megfogal-

Udvaros Béla – otthonában

Egyetemi éveit alatt Kosztolányi Dezső azon az Üllői úton lakott, ahol ma a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Irodája és kiadója működik. A diákszállóba menet megihlették a költőt a lombos fejű, balzsamos illatot árasztó Üllői úti fák, múló ifjúságát kereste az ágak-bogak között, és kérte számon az „elvirágzókon”. (Ma már ezek a fák sehol sincsenek...)

Udvaros Béla érdekes kitekintéseket tett más költők életére is, vizsgálódásai körébe vonva például a szerencsétlen sorsú, mosókonyhában gyerekeskedő József Attilát vagy a „forradalmár természetű” Ady Endrét, akit az apolitikus, diplomatikus Kosztolányi egyébként ki nem állt.

Az egykori színigazgató különös áhítattal beszélt Kosztolányi szerelmeiről. Feleségéről, a „csupa i, csupa a” *Harmos Ilonáról*, illetve élete utolsó évének tündöklő csillagáról, a szanatóriumban megismert *Radákovich Máriáról*, akihez Kosztolányi a *Szeptemberi áhítat* című rendhagyó, mindenségre szerelmes költeményét írta.

Udvaros Béla a kortárs irodalmat is érintette, amikor *Nyáry Krisztián* *Így szerettek ők – Magyar irodalmi*

maszások, a lila szín pedig az újságoknak szánt jegyzeteket jelölte a híres noteszban – mesélte Béla bácsi.

Virág Benedek tabáni plébános története is előkerült a verses kosárból. A „szent öreg” akit Kosztolányi megénekelt, „Kovakóval gyűjtötte meg a gyertyát / s lúdtollal körmölt magyar éneket” (*Ének Virág Benedekről*). Köpcös kis ember volt – tette hozzá az előadó –, aki mindig amolyan „majálisokat” szervezett a Tabánban, várva a nagyevő és nagybeszédű barátokat. A már kevésbé pompázó vidéken sétálva Kosztolányiban megszületett a gondolat: „én gyakran elmentem volna hozzá, / hogy lelkemet szava beharmatozná”.

Ez a „beharmatozottság” érződött Udvaros Béla előadásán is, aki a *Virág Benedek*hez járuló Kosztolányi Dezső verseihez járul rendszeresen lelki munícióért, és ezt híven adta tovább a Kálvin teremben összegyűlt lelkeknek is.

A *Hajnali részegség* című nagy verset zárásképp kívülről mondta el Béla bácsi, rámutatva arra, hogy szerinte a ma ismert szövegben sajtóhiba van: „dalolni kezdtem ekkor az azúr-nak” helyett „az Úrnak” állt a versben. ■ KINYIK ANITA

Megújult a bakonycsérnyei templom

► Az Új Magyarország vidékfejlesztési program támogatásával mintegy 22,5 millió forintból felújított műemlék templomukért adtak hálát február 22-én a bakonycsérnyei evangélikusok. Az alkalmon igehirdetéssel Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkes vezetője szolgált. A rendkívüli istentiszteleten jelen volt több egyházi és világi méltóság is, többek között D. Szabik Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház nyugalmazott elnök-püspöke és Törő Gábor országgyűlési képviselő, a Fejér Megyei Közgyűlés elnöke.

SZEMEREI MÁRTON FELVÉTELE

Az ősi szertartás szerint öltöztették ünneplőbe az oltárt múlt szombaton, elhelyezve rajta a keresztet, a Szentírást, valamint az úrvacsorai és keresztelőkészítő eszközöket. Szemerei János prédikációjában a 36. zsoltárt idézve a „felhőkarcoló evangéliumáról” beszélt. Szólt arról, milyen lenyűgöző látványt jelentenek Isten alkotásai, a hatalmas, felhők fölé magasodó hegyek. Melléjük képletesen odahelyezte az emberiség története során összehordott „hegyeket”: azokat, amelyeket bűneinkből emelünk az égig.

Az égbe kiáltó vétkek eltörlésére, helyrehozatalára önmagában képtelen az ember. Az emberi irgalmatlanságra Istennek azonban irgalmas válasza volt a Golgota hegyén, ahol Krisztusban megbocsátott minden bűnt. E templom is – most már teljes szépségében – Isten kegyelmének helyévé lehet az itt élők számára, fejezte be igehirdetését a püspök.

Az ünnepi közgyűlésen Szarka István esperes, helyi lelkész ismertette az elvégzett munkákat, melyek – az oltár és az orgona felújítását kivéve – kiterjedtek a teljes templombelsőre. Sőt a templom külső vakolatának rendbetétele és a tetőhéjazat részleges felújítása is elkészült. Harmonikus színekkel gazdagodott az egész templom. A nyílászárók, a padok és az oszlopok mázolását, a karzat padlójának és lépcsőinek részleges cseréjét, a karzattellvéd feliratainak aranyozását, a tetőszerkezet láng- és gombamentesítését, valamint a födém szigetelését is elvégezték. A gyülekezet tagjainak adományából új, energiatakarékos, szemet kímélő világítótesteket helyeztek el a templomban.

Az esperes felszólalásának második részében már inkább a jövőbe tekintett. A közösség távlati tervei között kettős elképzelésről szólt, a gyülekezet külső és belső megújításáról. A reformáció kezdetének közeledő öt-

századik évfordulójáig szeretnék megújítani épületállományukat, és tervezik megépíteni a már tizenhárom éve dédelgetett álmukat, az óvodát.

A második feladat a lelki megújítás – ez az Isten feladata, ezt ő végezheti el a hívekben és az egész magyar társadalomban. Ehhez Istennek jó eszközei vannak az ő igéjében és az ő Szentlelkében, valamint szentségeiben – fogalmazott Szarka István. Ami a hívek dolga lehet, hogy figyelnek, hogy komolyan veszik Isten üzenetét, amely törvény és bűnösöket felszabadító evangélium egyszerre.

Ezt követően köszöntötte a gyülekezetet Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, Bajkai János, a Bakonyért Vidékfejlesztési Egyesület elnöke, Turi Balázs polgármester, valamint Zászkaliczky Péter volt bakonycsérnyei lelkész, a település díszpolgára. A rendezvényt estebe nyúló állófogadás zárta.

■ Sz. I.

Küldetésben – nemzedékről nemzedékre

► Hogyan lehet eljutni Dél-Koreából Indián át Kenya fővárosáig, Nairobiig? Erre a kérdésre az a negyvenötven ember tudna válaszolni, akik február 22-én, szombaton részt vettek Budapesten az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) Deák téri – 2014. évi közgyűléssel egybekötött – csendesnapján...

A nap összefoglaló témáját az Egyházak Világtanácsának néhány hónappal ezelőtti, dél-koreai Busanban megtartott nagygyűlése adta: misszió a békétlen és igazságtalan világban. Magáról a konferenciáról dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára számolt be, az ebédet követően pedig Kovácsné Tóth Márta vönöcki lelkipásztor mutatta be vetített képekké a világtalálkozó eseményeit, a házigazda országot, a koreai keresztényeket. Megrendítő volt látni a kilométereken át húzódozó szögesdrót kerítést, amely elválasztja a koreai népet. Északon a diktatúra miatti szenvedés, délen szabadság és jólét.

Az Indiában szolgáló Szigethy házaspár által küldött képes beszámoló is mutatta, mennyire megosztott a világ. Ők az egyházi elitiskolájukban végzett tanári munkájukról és a néhány kilométerrel odébb mélyszegénységben, ráadásul fogyatékkal élő süket és vak fiatalokról tudósítottak.

Természetesen nagy figyelmet övezte Bálintné Kis Beáta beszámolóját arról, hogyan biztosítják továbbra is az árvák ebédeltetését Nairobi Kawangware nevű nyomornegyedében, illetve hogy miként oldják meg – még több pártfogó bevonásával – az elemi oktatásnál jóval költségesebb középiskolai tanulmányok fedezését. Az EKME erre a célra hirdette meg adománygyűjtő akcióját vízkeresztől húsvétig, kérve a gyülekezeteket, hogy istentiszteleti vagy bibliaórai perselyükkel támogatassák e jó ügyet.

gálatba D. Keveházi László nyugalmazott esperes (képiünkön).

Varga Katalin a miskolc-vasgyári gyülekezetből indult, és ma a Budavári Evangélikus Egyházköztség szolgáló tagja. Édesanyja a rendszerváltás után megszületett külmisziói egyesület alapító tagja. A Varga Katalint pénztárosi tisztségébe iktató lelkész pedig nem más, mint az EKME 1991-ben megválasztott első elnöke.

Az áldó mozdulatban kifejeződére jutott az is: a külmisziói ügyét

A SZERZŐ FELVÉTELE

A nap folyamán a közgyűlés meghallgatta és elfogadta az egyesület elnökeinek jelentését, a pénzügyi beszámolót és a költségvetés tervezetét is. A legmegindítóbb pillanat azonban az volt, amikor az újonnan választott pénztárost iktatta be a szol-

immár egy újabb nemzedék kell, hogy magára vállalja. S ahogyan a napnyitóáhitatában a vízmérnök dr. Bálint Zoltán hangsúlyozta: szolgálatainkban, magatartásunkban Krisztus példájához kell igazodnunk. ■ BPM

Tikverés és dőrejárás

Az ötödik MEGiNT

► Újra csujogatóssal és dobogó cipellőkkel telt meg február 21–22-én a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium díszterme a magyarországi evangélikus gimnáziumok ötödik népművészeti találkozója, a MEGiNT alkalmával. A jeles eseményt a népművészet szerelmesei neves vendégekkel ünnepelhették: a farsangi szokásokról *Tátrai Zsuzsanna* néprajzkutató tartott előadást (alsó képvünkön), a résztvevők nótáját pedig a *Buda Folk Band* húzta el – az állandó talpalávaló-adó budakeszi *Rojtos* zenekar mellett.

A MEGiNT ifjú, ám kapcsolatépítésben és -ápolásban igen leleményes főszervezője, az egykori faszori diák, *Barcsay Zsombor* – a MEGiNT-pólókban masírozó faszorisokkal együtt –, mondhatjuk, mostanra már hagyománnyá tette ezt a hagyományörző találkozót, ahová idén kilenc evangélikus iskola néptáncos diákjai érkeztek a szélrózsa minden irányából.

A *Kis Bihari* néptáncgyűttes nyitotta meg az eseményt (felső képvünkön). Szálltak a szép fonatok, ide-oda jártak a ruharedők. A csepp legények meglepően hetikén ütötték csizmaszárjuk, feladva ezzel a leckét a parketten utánuk következőknek.

Az üdvözlők sorából nem hagyhatjuk ki a büszke iskolaigazgatót, *Hajdó Ákost*, *Radosné Lengyel Annát*, egyházunk Déli Egyházkerületének felügyelőjét, a találkozót fővédnökét és *Rónaszéki né Keresztes Monikát*. A VII. ke-

rület alpolgármestere elmondása szerint egykor maga is nagy tételben font hajat, vasalt szoknyát, gyermekei ugyanis lelkes néptáncosok voltak.

Hogy mi fán terem a bakfázékdobás, a tikverés, a dőrejárás és a rabvágás, arról az egykor az Evangélikus Hittudományi Egyetemen is oktató *Tátrai Zsuzsanna* evangélikus néprajzkutató számolt be, aki több szállal is kötődik a MEGiNT-hez. Egyrészt édesapja, *Tátrai Vilmos* Kossuth-díjas hegedűművész szintén faszori diák volt, másrészt fia, *Fülöp Attila* evangélikus lelkész.

A résztvevők megkoszorúzták a tavaly leleplezett *Martin György-emlékművet* – a neves néprajzkutató ugyancsak az iskola padjait koptatta egykor. A találkozóra az ő emlékének is áldoznak évről évre a Faszorban összegyűlő folklorozók.

■ KINYIK ANITA

Kettős győzelem

A lányok és a fiúk kategóriájában is a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium (ERSZK) csapata diadalmasan Debrecenben, a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) második teremlabdarúgó-tornáján, így jövőre a szabolcsi megyeszékhely ad otthont a megmérettetésnek.

Az eddigi címvédő, a református Wáli István Református Cigány Szak-

kollégium meghívását – evangélikus intézményünk mellett – elfogadta a budapesti Jezsuita Roma Kollégium és Szakkollégium, a miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium, a Szegedi Keresztény Roma Szakkollégium is.

A Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziumának tornacsarnokában február 22-én rendezett bajnokságon összesen hét szakkollégiumi csapat indult, valamint a Debreceni Református Egyházmege lelkészcsapata próbálta ki magát. A csapatokat *Bölcskei Gusztáv* református püspök és *Kocsis Fülöp* hajdúdorogi görögkatolikus megyés püspök is köszöntötte.

A lányok 4 : 0-s gólaránnyal, a fiúk 12 : 5-tel, vesztes meccs nélkül arattak diadalt. *Jéri János* szociálmunkás-hallgató és *Posváncz József* mérnök-hallgató öt-öt góllal vette ki részét a sikerből. A nyíregyházi szurkolók különítményét *Molnár Erzsébet* lelkész, az ERSZK vezetője fogta össze (képvünkön a fiúcsapattal).

■ BARCZA JÁNOS felvételei

„Tanárnő, hiányzik a litvánom!” – hallottam a diákjaimtól, amikor az egyhetes itt tartózkodás végeztével hazament a huszonhárom tanár és harminchat diák Európa hét különböző országába.

A február 10-én kezdődött ötödik nemzetközi Comenius-találkozó végeztével (*tudósításunk múlt heti lapszámunk 15. oldalán* Mi folyik itt? címmel – a szerk.) harminc fogadó család, egy projektvezető, hétfős kollégacsapat, valamint két igazgatóhelyettes és egy igazgató, no meg persze egy egész iskola pihenhetett ki a fáradságukat. A vendéglátás, a logisztika, az idegen nyelven beszélés, a tolmácsolás, a huszonnégy órás készenléti állapot, a technikai szervezkedés, a számlakiállítás, az adatgyűjtés, az információszolgáltatás fáradságait – ahogyan az egy rendes nemzetközi projekttel jár.

Nehéz volt? Nehéz. Elfáradtunk? Majd meghaltunk. Megérte? Meg. De miért? – tettem fel diákjaimnak, kollégáimnak és magamnak a kérdést.

Megérte, mert noha tanítani jó, néha mégis jólesik kilépni a „Melyik te-

rembe is megyek? Hol is tartunk? Ígértem mára röpdolgozatot? Kit is feleltessenek?” hétfőtől péntekig, szeptembertől júniusig tartó körforgásából. Megérte, mert noha a jól szervezett, rendszeres élet biztonságot ad – hiszen biztosan számíthatok rá, hogy hétfőn a 12.-esekkel vesszük az érettségi témaköröket, kedd délután szolfézsról várom haza a kisfiamat, szerdán a 217-es teremben várnak a nyolcadikosok, csütörtök este pedig megyek énekkarra –, néha mégis jólesik, hogy borul minden.

Hétfőn négy köszöntés (kettőt tolmácsolni); néptáncbemutató; előadás magáról *Comeniusről* (diákunk az előadó); az első négy prezentáció a víz témakörében (svédek, olaszok, portugálok, németek); iskolai és templomi séta két nyelven (diákjaink vezetésével); kétbuszos városnézés; este tanároknak vendéglátás. Kedd-

től pedig a folytatás: Gellért gyógyfürdő (a föld alatti rész is!), Gellért-hegy, vásárcsarnok, hidakon át séta, fürdés, korcsolyázás, további prezentációk (franciák, litvánok, törökök, magyarok – a legnagyobb sikerrel, akik még a „Tavaszi szél...” kezdetű dalt is megtanították a soknyelvű közönségnek).

Végül az esztergomi Duna Múzeum, a Mária Valéria híd, vízvizsgálat a laborokban, vízkóstoló, Parlament, záró lakoma, totó és – táncház. Esténként pedig a tanárok kényeztetése operával, hajókázással, borkóstolóval.

De nem csak ezért érte meg. Ez se rossz, főleg, ha még az anyagiakat is biztosítják hozzá. Persze a délutáni és esti közösségi programokat lebonyolító magyar diákok lelkesedése, a fogadó családok odaadó áldozatkészsége vagy a segítő magyar taná-

rok háttérmunkája nem az anyagi értelemben nincs bevétele senkinek sem. A program színvonalát azonban természetesen emelte, hogy az EU-s költségvetésből volt keret operajegyre, múzeumpedagógusra és sofőrre.

De még csak nem is ezért érte meg. Hanem mert egy ilyen hét után mindannyian többek lettünk. Megszerettük például hazánkat és fővárosunkat! Van, aki, újra, van, aki most először: a vendégekkel fedeztük fel, hogy milyen csodálatos is Budapest – a házak, a fürdők, a hidak, az épületek, a villamosok, a terek, a szobrok. A nyolcadikostól az igazgatóig mindenki dagadt a büszkeségtől: hát igen, ezek vagyunk mi!

De megszerettük egymást is: igen, így össze tudunk fogni diákok, tanárok, szülők! Volt, aki szállított, volt, aki

mappát szerzett, volt, aki tolmácsol, volt, aki fényképezett, volt, aki mosogatott, volt, aki vágott-ragasztott, és sokan voltak, akik egyszerűen csak ott voltak, és jelenlétükkel vállalták a támogatást. Nagyszerű érzés volt!

És hát újra megszerettük egyházunkat is, hiszen külön ki kellett találni, hogyan vagyunk jelen egy nem egyházi rendezvényen egyházi vendéglátóként. *Fabiny Katalin* tanárnő, projektvezető „püspöknéi” otthoni vendéglátása meleg vendégszeretetről tanúskodott; *Gáncs Péter* püspöki nyitóköszöntése közvetlenül és természetesen hatott (angolul!); és a záróesten jó szívvel tudtuk elmondani a *Prédikátor könyvéből*: „*Megvan az ideje a kövek szétszórásának, és megvan az ideje a kövek összerakásának*” (3,5) – hozzátéve, hogy a Biblia, amelyből az idézet jön, fontos nekünk, faszoriaknak.

A hét logójával gravírozott kavic és a hozzá adott ígés lap sokak táskájában ott lapul azóta is.

■ ITTÉZ SZILVIA, a faszori gimnázium angoltanára

Amikor borul minden – és jó

A faszori Comenius-projekttalálkozó margójára

Sopron-Ödenburg – szlovák szemmel

► **Ján Lachký** szlovák evangélikus lelkész feleségével nemrég Sopronban járt a közös evangélikus egyházi múlt és kultúra nyomait kutatva. Eljutott a soproni gyülekezet és a líceum könyvtárába is. Soproni úti beszámolója szlovák kölcsönös megbecsülés és egymás iránti nyitottság jegyében íródott.

Sopron városába a budapesti Evangélikus Országos Levéltár igazgatójának, *Czenthe Miklósnak* a meghívására érkeztünk feleségemmel. Czenthe urat a *Sola scriptura* című egyháztörténeti dokumentumfilm forgatásán, lőcsei levéltári kutatásai közben ismertem meg.

Szívesen időztünk Sopronban, amelynek története olyan sok szállal kötődik a miénkhez. Az osztrák határ menti magyar város bennünket, evangélikusokat történelmünkre, az 1681-es országgyűlésre emlékeztet.

Az útikönyvek Sopront a legfestőbb magyar városként említik a régi bástyák alatti romantikus séták lehetőségével. Ez feltehetően azért is van így, mert a ma mintegy hatvanezres település büszkélkedhet a leginkább épségben maradt történelmi architektúrával Magyarország területén. Mint hogy a város az ország legnyugatibb részén, a korabeli Bécshez kapcsolódó védőövezetben fekszik, elkerülte a másfél évszázados török uralmat, rombolást.

És valóban – elvarázsolnak a karcsú, gótikus tornyok övezte girbegörbe utcák, melyek a történelmi városközpontot gyűrűzik. Az 1280-ban épített egykori ferences templom, melyet „Kecske-templomnak” is neveznek, koronázások és országgyűlések színhelye is volt. A Fő téren álló várostorony századokon át tűzvédelmi célokat is szolgált, így Tűztoronyként is emlegetik. Az utolsó nagy tűzvész 1676-ban pusztított a városban.

Ha ma leküzdjük a háromemeletnyi csigalépcsőt, és felmegyünk a toronyba, akkor szerencsés esetben elláthatunk egészen az osztrák Alpokig. Ritkán van erre mód, mert a közeli Fertő tó védett mocsaras vidékét gyakran fedi vastag ködtakaró – így volt ez a mi november közepi látogatásunkkor is.

A középkori belváros harmadik tornya az evangélikus templomé, amely 1784-ben, a türelmi rendelet után épült, s ez volt Magyarország legnagyobb evangélikus temploma. Akkor még természetesen torony nélkül, az csak hetven évvel később épülhetett hozzá. Az evangélikus épületek és intézmények – mint a parókia, a templom és a múzeum – a Templom utcában található. A soproni képeslapok jelentős részét ezek fényképe díszíti.

Az eredetileg gótikus épületeket a tűzvész után átépítették, barokk arculatot kaptak. Itt van az evangélikus gyülekezet levéltára és múzeuma is. Az eredeti templom, amely fából épült, sajnos a nagy soproni tűzvész áldozatul esett 1676-ban, ám a legnagyobb értékeket, a könyveket és az iratokat sikerült megmenteni. Májig is megcsodálhatjuk őket a soproni evangélikus gyülekezeti könyvtárban, amely kizárólag teológiai műveket őriz.

Az 1557-ben alapított evangélikus iskola nagy könyvtárát az 1948-as államosítást követően választották ketté: a teológiai műveket a lelkesi hivatal épületében helyezték el, míg a könyvállomány másik része maradt az államosított gimnáziumban. Az is-

kola ma ismét evangélikus gimnázium, s a 19. századi lutheránus költőnek, az iskola egykori diákjának, *Berzsenyi Dánielnek* a nevét viseli.

A teológiai művek között egy gyönyörűen díszített, bőrkötéses Luther-Biblia keltezte fel figyelmünket, amelyet *Hieronymus Emsernek*, Luther kritikusanak a művével hasonlítottunk össze. Mindkét Biblia gyönyörűen illusztrált, amit annak köszönhetünk, hogy a szerzők nemcsak teológiai, hanem művészeti téren is küzdöttek egymás ellen. Végül Luther Bibliája vált a német irodalmi nyelv alapjává, míg Emser skolasztikus műve feledésbe merült, annak ellenére, hogy gazdagabban volt illusztrálva.

Valódi unikumnak számít *X. Leó* pápa 1520-ból származó, Luthert kiátkozó bullája (e bullát égette el Luther válaszul Wittenbergben). Az itt fennmaradt példányon tanulmányozhatjuk a katolikus egyház Luther téziseivel szembeni ellenvetéseit.

Soproni tanulmányutunkon szakértőként *dr. Szála Erzsébet*, a Nyugat-magyarországi Egyetem történésze és egyben a soproni evangélikus gyülekezet levéltárosa kísért bennünket. Városnézésünk közben sok értékes információt kaptunk tőle a város történelméről és a soproni evangélikus gyülekezet múltjáról. Lehetőségünk nyílt arra is, hogy személyesen megismerjük a helyi lelkészeket. Hagyományosan három evangélikus lelkésze van Sopron városának; egy közülük mindig a német lelképásztor, aki a német nyelvű istentiszteleteket tartja.

Akárcsak a múltban, úgy a jelenben is nagy hatással van a városra az osztrák határ közelsége. Meglátszik ez az utcák, a város tisztaságán (nem láttunk egyetlen graffitit vagy összefirkált falat) vagy a helyi lakosok meglepően jó nyelvismeretén. Szívesen igazítják útbába magyarul nem beszélő turistákat, mint amilyenek mi is voltunk.

A szerző *dr. Szála Erzsébet*tal

Nem meglepő, hogy a város és környéke sok más érdekességgel is szolgál. Tudták például, hogy mintegy harminc kilométerre Soprontól, egy háromezer lelket számláló, Fertőd nevezetű községben a 18. században az *Esterházy* hercegi család felépíttette Közép-Európa legfényűzőbb kastélyát, amelyet „magyar Versailles-nak” is neveztek? Az építkezés 1720-ban kezdődött, a kastélynak mind a százhuszonhat szobája gazdag rokokó díszel ékes, a berendezés is ebben a stílusban készült.

A kastélyt körbevevő rövidiek történelme egészen a Kr. e. 3. századig nyúlik vissza (összehasonlításép-

pen: nálunk csak a 11. évszázadban jelentek meg az első). Ez a vidék a *kék-frankosnak*, a nálunk *frankovka* néven ismert minőségi vörösbornak a hazája. Az elnevezés még *Napóleon* idejéből származik, mikor a francia sereg itt táborozott, és annyira megkedvelték a helyi borokat, hogy más nem is voltak hajlandók meginni, és

császár, *I. Lipót* is felismerte, hogy véget kell vetni az erőszaknak, vérontásnak, és leváltotta hadvezérét, a kegyetlen *Kobb* tábornokot. A helyzetet nehezítette, hogy még 1679 tavaszán pestisjárvány ütött ki. A protestánsok sorsdöntő hibát követtek el, amikor a török szultánnal szövetségre léptek, így a törökök veresége

17. századi összefoglaló amszterdami kiadása. Élénk kapcsolatról tanúskodik *Ladislav Bartholomeides* (*Bartholomeides László*, 1754–1825) természet-tudományi tankönyve is, melyet a szerző saját kezű metszetei díszítenek (ezek a német *Rapp* nevezetű természettudós munkája alapján készültek, melyeket a 18. század végén *Naturge-*

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE

az akkori legértékesebb pénzzemmel fizettek érte – a kékes színű bankókkal, a frankkal.

Egészen elbűvölő, milyen mély benyomást gyakorol a történelem a jelenre. Sopron az a hely, ahol többféle – nyugati, balkáni – kulturális hatás érvényesül.

Ha visszatekintünk a múltba, láthatjuk, hogy a város falai régi alapokon állnak. A település római kori előd városának, *Scarbantiának* az első írásos említése 456-ból való, azt árulja el, hogy a települést hatalmas földrendés pusztította.

Sopron mai nevét az első várspánjáról, *Suprunról* kapta a 11. században.

1267-ben Sopron szabad királyi városi rangot kapott *IV. László* magyar királytól. Ez időtől kezdve a német ajkú lakosság betelepülésével jelentősen megnőtt a lélekszáma. A török hódoltságot Sopron elkerülte; erős városfalai, melyeket máig megcsodálhatunk, megvédték a lakosságot. Ezekben a századokban a városiak mintegy kilenczede ágostai evangélikus hitvallású, Luther követője volt.

Tudjuk, hogy az 1681. évi soproni országgyűlés kulturális és vallási küzdelmek színtere volt, a protestáns és a katolikus fél állt szemben egymással. A protestánsokat erősítette a hagyományosan a bécsi udvarral szemben álló Erdélybe menekült bujdosókból kialakult Thököly-féle kuruc mozgalom. Mai véleményem szerint viszont nem vallási, hanem inkább politikai alapú volt a harc, amely Magyarország Bécs alóli felszabadulását próbálta elérni.

Színleg vallási kérdések voltak az előtérben, de *Thököly Imre*, a protestáns felkelők vezére veresége után a török uralom alá került területre vonult. Mind a kurucok, mind a császári zsoldosok éltek a kemény és brutális megfélemlítés formáival. (A törökök elől hozzánk menekült rettegett horvát ügyvéd, *Kolonics* bevezette a büntetőjogba a török módszerek alkalmazását, például a kampóra akasztást, úgy, ahogyan *Jánosikot* is kínozták.)

1677-ben a fanatikus katolikus

egyben a Thököly-felkelés lehangyaltatását is jelentette.

A császár a török elleni sorsdöntő harc előtt, 1681-ben összehívta az országgyűlést Sopronba. Annak ellenére, hogy ebben az évben a felkelők elfoglalták a ma Szlovákiához tartozó területek nagy részét, az országgyűlés tagjainak csak egyötöde volt protestáns (közöttük az evangélikus *Zay András*). Az előző évtizedben a protestánsok nyolcszáznyolcvannalcsont templomot vesztettek. A császár a katolikus paposság nyomása alatt nem volt hajlandó a protestánsok követeléseinek eleget tenni, erre válaszul a protestánsok bojkottálták az országgyűlést.

A nyomás hatására a császár engedélyezte – bár erősen korlátozva – a két protestáns felekezet, a kálvinista és a lutheránus vallásszabadságát. Megszűnt a korábbi vallásüldözés (lásd a gályarabságba hurcolt prédikátorokat), továbbá a protestánsok ígéretet kaptak a saját kezűleg épített templomok visszaszolgáltatására is.

A soproni országgyűlés híres 26. cikkelye (artikulusa) az ország nyugati és északi szélén fekvő vármegyékben két helyen (az úgynevezett *artikuláris* helyeken) engedélyezte a nyilvános protestáns vallásgyakorlatot. Ilyen helyeken épült több máig is látható, szép evangélikus templom (úgynevezett *artikuláris* templom).

Az igazi győztesek viszont a földesurak voltak, akiknek jogai vallási téren még erősödtek is, a „*cuius regio, eius religio*” („akié az ország, azé a vallás”) elve alapján. Annak ellenére, hogy ez az országgyűlés csak részben elégitette ki a protestánsok követeléseit, reményt adott arra, hogy a jövőben a helyzet jobbra fordulhat.

A Rákóczi-felkelés háborús korszaka után, az 1781-es türelmi rendeletet követően, a 19. századra végül fokozatosan eljött a vallási tolerancia ideje.

Az evangélikus líceum könyvtárának régi állományában olyan művekre bukkantunk, amelyek összekötik Sopront és a mi történelmünket. Ilyen például *Ján Amos Komenský* (*Comenius*)

schichte für Kinder című könyvében mutatott be). Hiányoznak viszont *Ludovít Štúr* korának, a 19. századnak munkái, ami a két nemzet hagyományainak különbözőségéből fakad.

Útközben elődeinkre gondoltunk, kik beírták magukat a történelembe, mint például a hazájában alig ismert *Andrej Kralovskýra* (*Kralovský András*, 1759–1809), akit Sopronban, mivel ott munkálkodott, és a városban is halt meg, tiszteletbeli polgárnak tekintenek. Ő a szerzője annak a természettudományi könyvnek, amelyet az egész monarchiában használtak, és amelyben először olvashatók bogarak, élőlények, ásványok és kőzetek megnevezései magyarul és szlovákul egyaránt. Ugyanezt az utat kellett megtenniük a világ legrégebb, 1735-ben Selmechányán alapított bányászati-kohászati főiskolájának professzorainak és diákjainak, mikor 1919-ben Selmechányáról épp Sopronba költözött az intézmény.

Még egy érdekesség: Sopron a *leghűségesebb város* (*civitas fidelissima*) címet kapta. Ez a megnevezés az első világháború utáni nyugtalan, a magyarok számára súlyos következményekkel járó időszakokkal függ össze. Egy évvezred után elvesztették területük kétharmadát. A trianoni békeszerződésbenben kijelölt államhatár szerint Sopron Ödenburg néven Ausztriához került volna. Sopron magyar lakossága azonban ezzel nem értett egyet, és végül népszavazással sikerült elérniük, hogy Sopron Magyarországnál maradjon. Ennek emlékére minden évben december 14-én a város díszbe öltözik. Ekkor, december közepén kezdődik a Fő téren a karácsonyi vásár is.

Mi, szlovákiai evangélikusok büszké lehetünk arra, hogy a történelem összeköti a múltunkat, a vallás pedig a jelenünket egy ilyen elkápráztató várossal. Sopron igazi, vérbeli magyar város, híres, mint az egri bikavér vagy a pikáns halászlé. Mindenképpen megéri megkóstolni. Aki így tesz, biztosan örökre szívőbe zárja.

■ JÁN LACHKÝ

Fordította Szabó Zoltán (Léva)

Svédországi lelkészség – magyar szemmel

► Már régóta terveztem egy olyan képeslapot írni, amelyen az én „munkáim” is láthatók. Persze nem a megkeresztelt csecsemők, esketett párok és elbúcsúztatott megboldogultak vagy épp az úrvacsora mellől üdvözült tekintettel fölállók. Hanem a svédországi Sundsvall vonzáskörzetéhez tartozó gyülekezetem munkahelyei: festői skandináv templomok, fakápolnák, no meg néhány – meglehetősen rendhagyó – munkaeszközöm is...

2012-es adjunktusi – azaz beosztott lelkészi – szolgálatom helyszíne Alnö szigetének öreg (1100 körül épült) temploma volt, amelynek belső festése a 14. századból maradt meg. Háttérben az „új templom”.

Egyik legkedvesebb s tán legidősebb munkaeszközöm a több mint ezeresztendő, egyetlen fenyőrönkből kifaragott keresztelomedence, amelyet pár száz éve még kovácsoltvas abracsokkal is körülpántoltak. Neve *dopfund*, igen régies svéd kifejezés „(be)merítőforrás” jelentéssel. Ez a medence hosszú évszázadokon át volt bemeztőalkalmosság első svédországi szolgálati helyemen, Alnö szigetén. Kezdetben az öreg templomban állt, innen költöztették át mai helyére, a pár lépéssel odább 1896-ban felszentelt új templomba, ahol még külön pódiumot is kapott.

Egy efféle muzeális tárgy odahaza, Magyarországon valószínűleg csak golyóálló üvegalitkában volna szemlélhető. Ehhez képest én a minap – agendámban lapozgatva – csak úgy rátámaszkodhattam az ezeréves alnöi dopfuntra... Akkor hirtelen úgy

béli véres csatáját, századokig konokul kitartó nyomorát és okos döntésekkel világra segített, keservesen megszült jólétét. Tegyük hozzá: ez utóbbit elsősorban protestáns szabadságukban éljenzett királyaiknak, majd az immár – „ingyen, kegyelemből, hit által” – megkönnyebbült lelkükből fakadó lutheri okosságuknak és svédacél-hajlékonyságú diplomáciájuknak köszönhetik.

Hála Istennek, számomra mindez megszokhatatlan, de a gyarló kiélgethetlenséggel mindig mindent látni akaró – s így persze könnyen meg is csömörlő – szemek számára akár hétköznapi is válhatna az a látvány, amely itteni lelkészi szolgálatom szinte bármelyik helyszínén naponta elém tárul. Ez az anyagát és színeit tekintve leginkább vas-, drapéria-,

Bizonyára a régiek sem akarták, hogy e fájdalmas szépség az elmúlás tengerébe vesszen, ezért kővel, vassal, fával és papírral játszották ki az enyészetet. Ravaszul megmunkálva, kombinálva, hajtogatva az anyagokat – még az acél is épp hogy csak behorpasztották –, s létük eme sajkáját már vitte is hátán a becsapott tenger...

Állóóra Alnö öreg templomában

A több mint ezeresztendő dopfund

Åstön szigetének egyik csücskében, Skeppshamn kikötőjében áll az 1768-ban épült halászkápolna, melynek elődjét a gävlei halászok céhe építette még 1567-ben. Itt június elejétől augusztus végéig főleg esküvők, keresztelők és a szigeten gyakori nyári ünnepek alkalmán szolgálunk, valamint az egyetlen téli alkalommal: Szil-

tárgyi emlékekkel, elődeink évszázados hűségének maradandó lenyomataival. Adakozó nőegyletek és

Tynderö templomában tavaly több keresztelóm és esküvóm volt, mint ahány istentisztelet. Sajnos már itt

Hässjö – a háromfalvas pastort (egyházközség) legnagyobb temploma

hímzőkörök, virágalapítványok és gondnoki karok emlékei textíliákban, faragványokban, berendezési tárgyakban, arany és ezüst, avagy – néha kissé igénytelen – kerámia kegytárgyakban.

Ljustorp temploma szerényebb méretű, de egyházzenei szempontból igen jól felszerelt: szószék alatti hangversenyzongorával, karzati orgonával és a szószékkel átellenben díszlő barokk kisorgonával. Sekrestyénk muzeális darabjai mellett békésen megférnek – a hangosítás korszerű kellékein túl – a kongák, dobok és gitárok is...

Főnökömmel, Tuulikki K. Bylunddal, a Härnösand Egyházkerület finn származású püspökével – már csak nyelvcsaládbeli szerencsés rokonságunk révén is – kellemes a kapcsolat. Jövőre sajnos nyugdíjba vonul, de 2014 tavaszán még a mi gyülekezeteinkben is sort kerít egy búcsúvizitációra.

Lögdő: skanzen, lóspórtcentrum, a parkot átszelő patak mindkét partján elterülő hatalmas „piknikréttel”. Egyúttal a svéd vidék több száz éves kézműipari, mezőgazdasági és erdőművelési kultúrájának emlékhelye is. Egykori kegyura jóvoltából épült itteni szépséges kápolnánk is, esküvők és keresztelői ünnepségek kedvelt helyszíne, ahol nyaranta elég gyakran – rövid áhítattal bevezetett – komolyzenei koncerteket is szoktunk tartani.

Åstön szigetének keleti harmadában van – szép hangzású a neve – Tynderö település. Templomában két hatalmas magyar ólomkristály csillár pompázik. Egyiket egy helyi birtokos ajándékozta a gyülekezetnek. Eredetileg II. Oszkár király 1862-es látogatására vásárolta saját kúriájába, de a koronás vizit után azonnal le is szereltette a majd másfél méter magas, gyertyafényben szikrázó alkalmatosságot, mert a főúri lak mennyezete nem bírta el a felséges urat elképzeltetni hivatott kincs szokatlanul nagy (ólom)súlyát. Pontos mását már a gyülekezet vette meg hozzá, így ragyog együtt itt e kettő már vagy másfél évszázada. Nagyobb ünnepeken e csillármonstrumokat a padlásra erősített szerkezettel lejjebb, elérhető magasságba eresztik, hogy negyvennyolc gyertyáját és ugyanennyi égőjét hiánytalanul izzásba hozzák.

sincs parókiánk, mert röviddel a svéd állam és az egyház 2000. évi hivatalos „szétválása” után a gyülekezet eladta.

Egyházközségem, a Hässjö-Ljustorp-Tynderö Pastortus lelkészi hivatala (*Prästexpedition*) e három település földrajzi „közepén”, egy viszonylag fiatal, templomtalan ipari település, *Söråker* központjában található. Közlebről a helyi önkormányzattól bérelt kétszintes épületben, társbérletben a földszinti La Sola pizzériával. (A pizzéria idővel pásztori szolgálatunk hasznos eszközeinek bizonyult, hisz *Thord* kollégámmal megosztott emeleti irodánkban a meghitt lelképásztori beszélgetéseinket időnként átlengi az ide fölfelhődő, életigenekkel teli friss kenyér illata.)

Tynderö egykori népe halászból élt; erre a jogot a királyaitól kapta. E szerencséjüket nyugtázta a helyi halászcéh azzal, hogy egy pompás két-árbcosnak a makettjét ajánlotta föl mint áldozati ajándékot (*Votivskepp*) a gyülekezetnek. Ilyen hajókat gyakran látni a part menti települések kápolnáiban, így Sundsvallban, a belvárosi Gusztáv Adolf-templomban is.

A szerző úrvacsorát oszt Ljustorp templomában

Míves magyar csillárok Tynderö templomában

éreztem, mintha megboldogult Gusztáv Adolf király krisztusi kereszteléként zászlót lengető karjára támaszkodtam volna!

Ebben a rönkben hirtelen ott láttam összesűrűsödve e hónapokig jéghideg „gránitország” összes múlt-

gránit-, papír-, arany- és ezüstinstallációkban bővelkedő „díszlet” a tenger felől lassan földerengő bíboros hajnalokból bomlik ki, és a nappalnak kevés téli órácskák végén vész el a flanelszürkeségben – a tétován repdeső madarakkal együtt...

veszter éjjelén, a Nyårsbön, vagyis az újévi ima hajnalán.

Hässjöben található e háromfalvas pastort (egyházközség) legnagyobb temploma. Az oltártól jobbra-balra nyíló ajtók mögötti sekrestye hatalmas „kincstár”, megtöltve ezeréves

FEBRUÁR 25. – A KOMMUNISTA DIKTATÚRÁK ÁLDOZATAINAK EMLÉKNAPJA

Lehetséges-e kiengesztelődés?

► Folytatás az 1. oldalról

A kötetéről és tartalmáról elsőként dr. Gyarmati György történész tartott előadást. Akadémiai fordulatokban gazdag, erősen szaktudományos jellegű értekezésében elismeréssel szólt a kötet szerzőinek munkamódszeréről és az elért eredményekről. A könyvben felbukkanó témákat és az azokból következő kérdéseket széles értelmezési perspektívában igyekezett elhelyezni, és az evangélikus egyházon belül lejártszódo folyamatokat és az egyház életét befolyásoló állambiztonsági befolyást állambiztonsági kontextusban is láttatni kívánta. A beszerzett egyházvezetők tevékenységét mind az állambiztonság, mind a megfigyelt közönség szemzőgéből interpretálta, s ezáltal a beszerzési esetek olyan „tipológiáját” sikerült felállítani, amely a társadalom más – egyházon kívüli – közösségeiben is nagymértékben megfeleltethető analóg eseteket mutathat.

Értékelése során mindvégig egyházi kontextusban maradt Kiss Réka történész, aki kiemelte, hogy a *Háló* sorozat mérföldkönek tekinthető a múlt rendszer állambiztonsági kapcsolatait kutató magyarországi tényfeltáró munkában, és követendő mintául szolgálhat a többi felekezett megkezdett kutatásai számára. A református egyház közelmúltjából hozott példát a Káldy Zoltánéhoz hasonló egyházvezetői „pályafutásra”, és óvatossággal, de hangszólóan érzékeltette, hogy az ügynöki tevékenység és az egyházvezetői működés sok esetben világosan különválasztható, és az egyháztörténelmi értékelés során kiderül – ez esetben egyértelműen Káldy Zoltánra utalva –, hogy az utóbbi egy részterhes korszakban mégis szolgálhat az egyház túléléséért.

Kiss Réka arra a lényeges mozzanatra is rámutatott, hogy a tényfeltáró munka önmagában nem tekinthető egyháztörténet-írásnak, tehát nem mutathatja be minden részletre kiterjedően, hogy milyen volt az egyház élete a diktatúra évtizedeiben. Szükség van tehát a tényfeltárás mellett a közelmúlt egyháztörténetének objektív bemutatására is, mert csak azzal együtt alakítható ki a teljes kép.

■ PETRI GÁBOR

Hálógabaly, avagy szívességi helyreigazítás

Tisztelt Főszerkesztő Úr! Azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy mellékelt helyreigazítási somat országos lapjukban mielőbb közölni szíveskedjenek. (...) A *Háló* című kötet szerkesztője, Mirák Katalin javasolta számomra, hogy országos lapjukban kérjek a tévedés miatt helyreigazítást.

Helyreigazítás

Alulírott dr. Sokoray Béla családom és a magam nevében helyreigazítást kérek a *Háló* kötet szerkesztőjétől Sokoray Károly egykori, Budapest XVIII. kerületében, Pestszentlőrincen közel negyven évig szolgáló, templomépítő lelkész édesapánkra vonatkozó téves adatközlés miatt.

Az ez év januárjában megjelent kötet *Káldy Zoltán és Ottlyk Ernő* püspökök besúgó tevékenységét taglalja, és névmutatójában Sokoray Károlyval, édesapánkkal azonosítja – tévesen – a 346. oldalon a Káldy Zoltán püspök besúgó jelentésében megnevezett Sokoray, keresztnév nélküli lelkészt, akinek *Kutas Kálmán* szombathelyi parókus 1953-ban rendszerellenes tevékenysége miatt politikai okokból történt eltávolításában fiával együtt tevékeny része volt.

■ DR. SOKORAY BÉLA (Veszprém)

Habakuk próféta fenyegető álmot látott. Elment hát Jójákim királyhoz, hogy elmondja neki Isten üzenetét. A nép elé is kiállt, és megjövendölte, hogy kegyetlen és vérszomjas barbár sereg támad, s rabláncra fűzik majd Júda és Jeruzsálem népét, mint ahogy lerombolták Ninivét a babiloniak és a médek.

A király, bár tudta, hogy a történelem kerekét Isten keze forgatja, s látta, hogyan csapnak össze országa körül az idegen hatalmak, csendre és nyugalomra intette Habakukot. Titkon arra gondolt, hogy a próféta is tévedhet, vagy Isten talán megszája a népét és őt magát.

A próféta azonban nem nyugodott bele a tétlen szemlélődésbe, hiszen látta, hogy amint véget ért az asszírok uralma, az egyiptomiak ellenőrzésük alá vonták a Közel-Keletet, de a babiloni koronaherceg, Nebukadnecar Kardermisnél legyőzte őket, és ki kellett üríteniük az elfoglalt területeket. Habakuk tudta, hogy a hatalomban nincs holt tér, a politikában nincs üres terület. Amint az egyik fél meggyengül – vagy akár csak meggyengülni látszik –, azonnal a helyébe lép a másik, és kegyetlen következetességgel gyakorolja a hatalmat. Látta, hogy Jójákim királyra nem számíthat népe védelmében, ezért egyenesen Istenhez fordult segítségért.

– Meddig kell még kiáltanom, Uram, miért nem hallgatsz meg? – fohászodott. – Kiáltok hozzád az erőszak miatt, de nem segítesz! Miért kell látnom a romlottságot és nézmem a nyomorúságot? Erőszak és önkény vesz körül. Folyik a per, és új vizsálya támad. Azért nem érvényesül a te törvényed, mert soha nem hoznak igaz ítéletet, mert a bűnös kijátssza az igazat. Mióta Jójás király meghalt, oda a jog, oda az irántad érzett tisztelet. Jójákim maga mutatja a példát a bűnre, az erőszakra, és romlásba taszítja a népet. A történelem is a visszájára fordult, mintha a bűnösöket óvnád az igazakkal szemben... Kérlek, ha nem így van, cáfolj rám, Uram! És szólt az Úr:

– Nézzétek a népeket, és lássatok, ámulva csodálkozzatok! Most útnak indítom a káldeusokat, ezt a kegyetlen, szilaj népet. Bejárják őket a széles földet, birtokukba veszik a hajlékokat, melyek nem az övéik. Félelmetes ez a nép. Önmaga szabja meg törvényeit és méltóságát. Lovai gyorsabbak a párducoknál, és vadabbak a pusztai farkasoknál a lovasai. Mind erőszakos szándékkal jön, arcuk csak előre néz, s annyi foglyot ejtenek, mint a fővény homokszemei. Csúfot üznek a királyokból, kinevetik a hatalmasságokat. Nem állhat nekik ellen sem emberi erő, se sánc, erőd, mindent legázolnak. De vétkesek ők, mert saját erejüket istenítik. Bálványimádó, barbár e nép.

– Uram, ősidőktől fogva te vagy az én szent Istenem. Nem fogunk meghalni, azt te nem engedheted! Szemed tiszta, nem nézheti a rosszat, nem engedheted meg az elnyomást. Miért nézed hát el a hűtlenséget, miért hallgatsz, amikor a bűnös tönkreteszi a nála igazabbat?

Habakuk várt, egyre csak várt Isten parancsára. Mit kell tennie? Kiállni a nép elé, és elmondani újra meg újra, hogy bánják meg bűneiket, és térjenek vissza az igaz útra, amelyet az Úr Mózesnek kijelölt? Vagy kemény szavakkal egyenesen a király elé kell állni, s arcába vágni a vétket?

És eljött az újabb álom, a törvény, melyet írásban kell rögzíteni, hogy látva lássa a nép. A hódítók pusztulását hirdeti, meg az igazak jutalmát, akik a próbatételt túlélhetik. Megkereste hát a kőfaragót, és kőtáblába vésette a törvényt.

„Az elbizakodott ember nem őszinte lelkű, de az igaz ember a hite által él.” Ez volt az egyikre írva.

A másokra ez került: „Bizony, a bor megcsal, nagyhangúvá lesz a férfi, nem nyughatik. Szélesre tárja a torkát, mint a sár, telhetetlen, mint a halál, magához ragad minden nemzetet, magához gyűjt minden népet.”

Az ítélet beteljesedett. Két generáción át nyögte Izráel népe a Babiloni Birodalom igáját. Hullott a vér a csatamezőn, hullott a száműzött népek fiából álló rabszolgasereg a babiloni városok építésénél. Asszonyok, lányok sikolya, gyerek zokogása kísérte a birodalom nagyjainak gazdagodását. Habakuk ekképp jegyezte föl népe szenvedéseit és Nebukadnecar dözölését:

„Jaj annak, aki a házába tisztességtelen hasznot gyűjt, aki fészket magasba rakja, hogy megmenekülhessen a fenyegető veszedelemtől! Házad gyalázatára vált, amit tervezte. Önmagad ellen vétkeztél, amikor sok népet tönkretettél, mert a kő is kiáltoz a falból, és a tetőgeren-

T. ÁGOSTON LÁSZLÓ

Habakuk

da válaszol neki. Jaj annak, aki vérontással épít várost, aki álnoksággal emel várát!”

A Seregek Ura így határozott: amiért a népek fáradoznak, azt a tűz pusztítja el, amiért a nemzetek fáradoznak, az semmivé válik. De a föld tele lesz az Úr dicsőségének ismeretével, ahogyan a tengert víz borítja.

A hódítók letarolták a Libanon-hegység erdeit, hogy palotákat emeljenek uraiknak, s templomot építsenek belőle isteneiknek. Az udvar emberei unaloműzőként kiirtották a környék vadjait.

„A Libanon ellen elkövetett erőszak visszaszáll rád – írja Habakuk –, a vadállatok kipusztítása miatt majd te is rettegni fogsz. Hiszen te emberek vért ontottad, és erőszakosan bántál országokkal, városokkal és a bennük lakókkal.” Végül Isten erejéhez fordul.

„Jaj annak, aki a fának mondja: Ébredj! – és a néma kőnek: Kelj föl! Adhat ez útmutatást? Arannyal, ezüsttel van ugyan borítva, de semmilyen lélek nincs benne! Az Úr azonban ott van szent templomában: csendesedjék el előtte az egész föld!”

LIBANONI CEDRUS – JEAN-POL GRANDMONT FELVÉTELE

– Badarság! – mondta Jójákim király. – Dobjátok ki ezt az eszementet, és gondoskodjatok róla, hogy ne uszithassa ellenem a népet! A babiloniak meg az egész világra törnek, a mi földünk túlzottan kis falat nekik.

Habakuk csak ült a kőtáblái mellett, s látta, mint nyargalnak át a mezőn a babiloni lovasok, s hajtják el rabszjira fűzve a férfiakat. Látta a megbecstelenített asszonyokat, az éhségtől szenvedő gyermekeket, és égre emelt karral fohászodott:

– Uram, küldd rájuk a dögvéset, és rendítsd meg a földet a talpuk alatt!

Bálint éppolyan gazda volt, mint a többiek a faluban. Talán annyiban különbözött tőlük, hogy ritkábban látogatta meg a kocsmát, mint a barátai. Azoknak is volt szőlőjük a domboldalon, boruk a pincesoron. Nem is azért mentek oda, mert a kocsmárosnak jobb bora volt, hanem a társaság miatt. Hogy megmutassák, ki milyen legény a gáton, elhúzzák a cigánnyal a nótájukat, és alkalomadtán, félrészegen, megtapogassák a kocsmárosné tomporát. Ez volt a mindennapi szórakozásuk.

Csak vasárnapként ment át Bálint is az istentisztelet vége meg az ebédidő közötti kis időben a templommal szemközti lévő nagy kocsmába, hogy megbeszélje a többiekkel a világ dolgait, míg az asszony az asztalra készíti a tyúklevest. Többnyire a kántor, Szabó Lajos meg Bálint vittek ilyenkor a szót, mert nekik járt a pesti újság.

Ez a Bálint meg még a gazdakör könyvtára is bejárt olvasnivalóért. A keresztanya volt a könyvtáros. Főleg télen olvasgatott a petróleumlámpa fényénél, amikor ellátta az állatokat, és az asszony is aludni tért. Néha olyanokat mondott, hogy a barátai szemé-szája elállt tőle. Afrikai négerrekről meg amerikai cowboyokról mesélt. El is neveztek ügyvédnek a nagy eszte után. Az ifjabb legények már a nevét se tudták, csak úgy emlegették, hogy az „ügyvéd Bálint bácsi”.

– Azt hiszem, újra háború lesz – mondta két kisfröccs között az egyik vasárnap délelőtt kevéssel fél tizenkettő után a kocsmái asztalnál Szabó Lajos. – A németek nem nyugszanak bele a vereségbe.

– Lehet – bólintott rá egyetértően Bálint, az ügyvéd. – Olyan ez, mint egykor Egyiptom meg

a babiloniak. Habakuk próféta megjövendölte. Nem hittek neki, aztán jött a fogság.

– Kicsoda? – néztek rá sandán a barátai.

– Habakuk. Ha olvasnátok a Bibliát, ti is tudnátok, ki volt az.

– De nagyra vagy vele – húzta el a száját egyikük. – Minden vasárnap abból prédikál a tiszteleendő úr, miért kételkednénk a szavában? Te ellenőrzöd, amit a szószékről beszél?

– Nem én, csak érdekes, ahogy ismétli magát a történelem. Akkor is így kezdődött, két és fél ezer éve. Míndig a nagyhatalmak robbantják ki a háborút, és a kicsik látják a kárát. Látom, naponta masíroztatják itt is a suhanc kölyköket. Leventék fapuskával... Aztán ha netán kitör a háború, vajon hányan jönnek vissza közülük?

Alig telt el egy hét, a kisbíró, Virágh Jakab beszólt Bálint udvarára, hogy menne már be a községházára, a főbírónak, Dani Gáspárnak lenne hozzá néhány szava.

– Hívatál, Gáspár? – kopogott be az ajtón.

– Hívatlak, de csak úgy barátilag – kínálta helyet a másik. – A Habakuk miatt. Azt beszélék az okos népek, hogy a kocsmában valami Habakuk nevű emberrel riogtatód őket. Háborút jövendöltök a kántorral, meg efféléket mondanak. Mi bajod neked a leventékkel? Olyan korú fiad nincs is, aki köztük lenne.

– Nekem ugyan nincs, de te is újságolvasó ember vagy, Gáspár. Aki érti a szót a sorok között, tudhatja, hogy nagy baj közeleg. Habakuk is tudta...

– Hagyd már a fenébe azt a szerencsétlen Habakukot! Nem a mi dolgunk. A leventék gyakorlatoztatását meg fentről rendelték el. Végre kell hajtani. Túl kicsik vagyunk mi ahhoz, hogy beleüssük az orrunkat a nagypolitikába.

– Lehet, hogy így van, Gáspár, lehet, de én látom, hogy sok szenvedés jön ránk, és valahogy meg kéne óvni ezeket a nagyszájú hősöket a pusztulástól.

– Rémeket látsz, Bálint. Menj szépen haza, tedd a dolgodat, az ország sorsát meg bízd azokra, akik értenek hozzá. – Aztán amikor Bálint elment, fejcsóválva még hozzátette – Te Habakuk, vagy ki a fene...

Nem tudni, ki hallotta meg az utolsó szavakat, de tény, hogy attól kezdve már nem ügyvédnek, hanem Habakuknak csúfolták Bálintot. És természetesen úton-útfélen kinevették a látomásaiért. Csak akkor hökkentek meg kisse, amikor a postás Jani elkezdte kézbesíteni a sasos behívókat. Aztán meg jöttek a Don-nyarból a gyászjelentések.

– De hiszen erről beszélt Habakuk is – mondogatták az istentisztelet utáni fröccsözésnél a falusiak. – Uram Isten, mi jöhet még? Akár a kenyerünket is elvehetik ezek az istentelen barbár hordák...

Valóban jöttek, és nem csak a kenyerüket vették el. Lóháton jöttek, nyakukban dobtáros géppisztollyal. Riadt szeműek voltak, és kegyetlenek. Előbb löttek, aztán kérdezték, ki vagy. Asszonyok, lányok szemérme vérbe tiporva, a pincében puszkattal csapolt hordók, a szurronnyal szakdalt zsákokból szétfolyt a mag... A piactéren gyűltek a járni még képes emberek. „Málénkij robot”, mondták, és Szibériába indult a marhavagon.

– Bálványimádók – mondta a kántor. – A parancsnok zsebében ott a Lenin-szobor. Azt istenítik, meg Jozsifot, a Sztálint, és úgy félik őket, mint keresztény ember az ördögöt.

– Isten Babilont is megbüntette a vétkeiért – bólintott Habakuk Bálint. – Meglásd, a dögvész őket is eléri. Csak hogy a mi vétkünket megbocsátotta-e, vagy most jön a negyvenévi pusztai vándorlás, hogy megtisztuljon a nép? Két emberöltőn át tartott a babiloni fogság...

Habakuk nem érthette meg a szabadulást, mint ahogy Bálint sírján is elhervadtak a virágok, mire kivonult a barbárok hada. S az új nemzedék elkezdte a múltat hallgatni: ki, hol, mikor, hogyan követte el a hibát, netán a bűnt, amiért vezekelni kellett.

A bíró csak azt tette, amit a hivatala megkövetelt. Az ő előljáróit se illeti kritika, hiszen a nép felkent, szabadon választott vezetői voltak. Ki hát a vétkes, kire szálljon az átok? Nem maradt más, mint Habakuk, aki ezt az egészet megjövendölte. Talán nem is lett volna ekkorra a vész, ha ott, a kocsmában két kisfröccs között Bálint nem említi meg Habakuk nevét...

Új kihívás, új lehetőség a hitoktatásban

Borús, szürke februári vasárnap estével, de ennél sokkal színesebb és lelkesebb társasággal és igazán aktuális témával indult február 16-án Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központban az idei év első lelkészakadémiai kurzusa. A kezdő lépések abban segítettek bennünket, hogy áthidaljuk a távolságokat, melyek nemcsak fizikai értelemben jelentek meg – attól függően, ki honnan érkezett –: kiderült az is, hogy kicsinységünk ellenére hitoktatási lehetőségeink túl széles skálán mozognak.

A kötelezően választható hit- és erkölcsoktatás bevezetésével valóban új lehetőségek tárultak elénk, de nem hallgathatjuk el azt sem, hogy milyen új kihívásokkal és nehézségekkel kell szembenéznünk a következő években.

A kihívásokkal való megküzdés első állomása a tartalmukban és külső megjelenésükben is vonzó tankönyvek megismerése volt. A szerzők – dr. Kodácsy-Simon Eszter, az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) adjunktusa és Sándor Éva, a Deák téri gimnázium hittanára – olyan felelős szeretettel és lelkesedéssel mutatták be a köteteket, ahogyan a szülő viselkedik gyermeke iránt. Igazán nagy

öröm, hogy ezeknek a könyveknek a megalkotása nem feltétlenül egy szerzői kör kiváltsága, hanem – próbatankönyvek lévén – mindazok részesei a munkának, akik a gyakorlatban kipróbálják őket: iskolai csoportok, hitoktatók és lelkészek.

Az akadémián részt vevők egy-egy észrevétele, konstruktív ötlete is hozzájárul ahhoz, hogy valóban igényes, tartalmukban az evangelikus nevelésnek megfelelő tankönyvek születhessenek meg. Az evangelikus nevelés gyökereit a lutheri örökségben Szabóné Mátrai Mariannával, az EHE Gyakorlati Intézetének vezetőjével közösen fedezhettük fel.

A pozitív élmények és tapasztalatok mellett természetesen akadnak nehézségek, szakmai kudarcok, fel nem oldott konfliktusok is. Ezek kibeszélésére is sor került a dr. Joób Máté evangelikus lelkész, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének docense által vezetett szupervíziós alkalmakon. Izgalmas feladatként éltük meg, amikor számunkra nehezebben tanítható témákat közösen dolgoztunk fel, vagy éppen gyermeki lelkkel egy-egy játékot próbáltunk ki.

A lelkünk lecsendesítésével figyeltünk önmagunkra és arra, hogy az

imádkozás lelkeségét és nyelvezetét miként tehetjük a diákjaink és fiataljaink számára is megtanulhatóvá azzal a lelkiütemmel, amellyel Pál is teszi: „Mert nem akarunk uralkodni a ti hitetekben, hanem munkatársai vagyunk örömtörőknek, mivel szilárdan álltok a hitben.” (2Kor 1,24)

Újabb és újabb kérdéskérdéseink kapcsán azzal szembesültünk, hogy a hitoktatásban kimeríthetetlen az új kihívások és lehetőségek tárháza, de azzal a reménységgel intettünk búcsút egymásnak, hogy nem lezártunk egy lelkészakadémiai kurzust, hanem csak megszakítottuk egy rövid időre.

Szolgálati helyeinkre visszatérve reménység szerint mindannyian belső tüzzel és lelkesedéssel léphetünk hittanos diákjaink közé, hogy Antoine de Saint-Exupéryvel vallhassuk: „Ha hajót akarsz építeni, akkor ne azzal kezd, hogy munkásokat toborzol, és fát gyűjtesz velük, szerszámokat adsz nekik, kiosztod a feladatokat, és tervrajzokat készítesz, hanem keltsd fel bennünk az olthatatlan vágyat a végtelen tenger iránt.”

A mi végtelen tengerünk Isten elfogadói szeretete és ingyen kegyelme, Jézus Krisztus által.

■ CSORBÁNÉ FARKAS ZSÓFIA

Hordozni mások terhét

Steinberger Györgynek Az út a Bárány nyomdokában című könyvében (Fébé Evangelikus Diakonisszaegyesület, Budapest, 1927, ford. Vargha Gyuláné) választ kaptam egy kérdésemre.

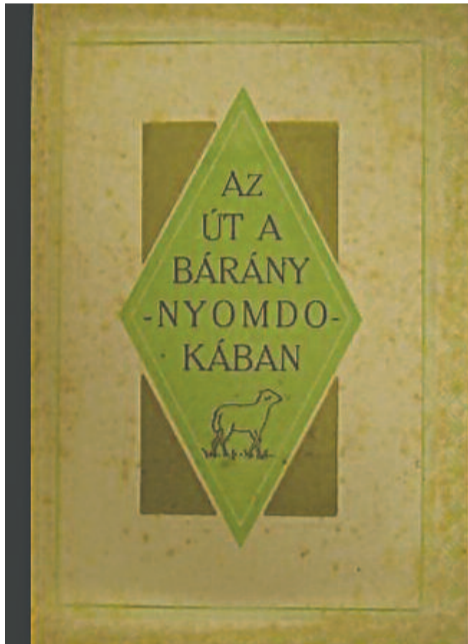
Jézus tanúbizonyságot tett önmagáról, mely szerint hatalmas abban mutatkozott meg, hogy fel tudta áldozni életét: „Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem.” (Jn 10,17) És ez nemcsak a kereszten nyilvánult meg, hanem egész életében az örökkévaló Lélek által Istennek áldozta magát már a mindennapi nehézségekben is. Így érett meg arra, hogy meghozza a legnagyobb áldozatot a kereszten.

Népe nem fogadta el Jézust, tanítványai nem értették meg, családtagjai esztét veszítettnek nyilvánították, a nép vezetői lázítóknak bélyegezték. Ezek elviseléséhez nagy erőre volt szüksége.

Világossá lett előttem: élete arra kötelezi követőit, hogy ők is így járjanak ezen a világon. Azért hagyta meg nekik: „Aki győz, azt oszloppá teszem az én Istenem templomában...” (Jel 3,12)

Az íge alapján azon gondolkodtam, milyen szerepet tölt be az oszlop. Terhet kell, hogy hordozzon. Ezért azok, akik önmagukat akarják dicsőíteni, nem oszlopok, hamar összetörnek, ha valamit hordozniuk kell. Az érzékeny emberek nem lehetnek oszlopok, mert az érzékenységgel éppen ellenkezője a hordozásnak.

Ezek után gondolkodnom kellett, hogy nekem mennyi horderóm van. Képes vagyok-e saját terheimen túl mások terhét is hordozni? Rádöbbenem, hogy nagyon gyenge az én horderóm. Szükségem van arra, hogy ezt az én megváltó Krisztusom meg-

erősítse. Leborultam előtte, és meg erősítéséért könyörögtem.

Most már tudom, hogy Krisztusnak olyan emberekre van szüksége, akiknek hordozóerejük van – különösen a lelki közösségekben. Olyan emberekre, akiknek az érzékenységek és a széthúzásnak az ereje megtörik.

Arról is meggyőződtem, hogy Isten gyülekezetében van szükség a legtöbb hordozóerőre. A világi életben, ha valami nem tetszik az embernek, felelőtlenül kitér a teherhordozás elől, pusztulni enged, ami pusztulni akar, de Isten gyülekezetében ezt nem teheti meg. Itt a teher alatt maradni kell, mint ahogy az oszlop ott marad terhe alatt. Ezt nevezhetjük türelemnek.

Jézus hatalmas erővel hordozott, és ezzel példát adott követőinek. Akik tehát őt követik, hordozóerejük van. Ahol ez hiányzik, ott a Szentlélek is hiányzik.

Mikor István vértanút a nép megkövezte, akkor megdicsőült arccal az

égre nézett, s így kiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!” (ApCsel 7,60) Mikor Pált a saját népe kivetette magából, így tudott szólni: „Mert azt kívánom, hogy inkább én magam legyek átok alatt, Krisztustól elszakítva, testvéreim, az én test szerinti rokona-im helyett...” (Róm 9,3) Ez hordozóerő! Ez keresztyénség!

A Biblia nemcsak megbocsátó, megelőző, helyreállító kegyelemről beszél, hanem „gyakorlati” kegyelemről is. Ha megkérdézzük Péter, mi a kegyelem, így válaszol: „Mert kegyelem az, ha valaki Istenre néző lelkiismerettel tűr el sérelmeket, amikor igazságtalanul szenved.” (1Pt 2,19) Két levele ezt a gyakorlati kegyelmet tárgyalja.

Ha valakit ütnek, és nyugodt marad, az kiállotta a próbát, az a világnak az evangélium csodálatos világosságát hirdeti, megmutatja az embereknek a Mestert, az Urat.

Előfordult, hogy egyik testvéremmel szemben igazságtalanságot követtek el, és ő így kiáltott fel ingerülten: „Majd én megmutatom neki, hogy ki az úr!” Csendesesen megkérdeztem tőle: „Nos, ki az úr?” A sértett testvér ijedten és megszegyenülve ezt válaszolta: „Igazad van, így a sértőt azt látta volna meg, hogy én vagyok az úr, nem azt, hogy az Úr az úr!” Ezek után alázattal békült meg sértő ellenfelével, aki csodálkozva nézett rá, és bocsánatát kérte. A kölcsönös megbocsátás megmutatta, hogy valóban ki az Úr.

Megértetni a mi álláspontunkat másokkal, ellenfelekkel csak úgy lehet, ha szeretettel és őszinte alázattal mondjuk el. Ez jelenti az igazi meggyőző erőt. Érdemes ezt az utat követni.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

Budavári evangelikus szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangelikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő alkalom március 3-án lesz.

Réthelyi Orsolya történész Az „utolsó aranyágacska” a Némalföldön? – Az Árpád-ház a Croy család reprezentációjában címmel tart előadást. A háziga, Bence Imre esperes tart áhítatot. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

A hónap igéje

Jézus Krisztus mondja: „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást” (Jn 13,35)

Nem hordunk jelvényt. Nem járunk egyenruhában. Más-más a nyelvünk, a hazánk. Mi igazán „nemzetközi” társaság vagyunk: keresztyének, azaz Krisztus-követők. Nem nemzetionalisták.

A mi közösségünk más. Közös ügyünkkel nem veszítettük el földi hazánkat és öazonosságunkat. Nem lettünk egy, a világban valami ideológia alapján ide-oda csorduló masszává. Nem veszítettük el értékeinket, családesezménket, jóra törekvésünket. A mi közösségünk nem valaki és valami ellen létezik, hanem valaki által és valakiért. Jézusért, a boldog és örök életért. És hogy ezen az úton segítsük egymást.

Krisztus-követők igyekszünk lenni. Ő elsősorban Megváltónk, de azért példaképünk is. Szeretete a megbocsátó szeretet a megtérő bűnös iránt. Annak ellenére szeret bennünket, hogy milyenek vagyunk. Bárki jöhet öhozá, amint van. Csak nem szabad ugyanúgy továbbmenni az utunkon.

Ez a szeretet nem ömlengős érzelem. Ez az együtt érző másik mellé állás. Elfogadása a másiknak és készség arra, hogy tegyünk érte valamit. Önzetlen viszonyulás a rászorulóhoz.

Ha valaki ezt a szeretetet éli meg a testvére iránt, az kitűnik minden másfajta szeretet közül. Ez egészen másfajta élet. Az első keresztyéneket erről lehetett megismerni. A hit nem látszik, de hogy szeretetük valamilyen céljuk elérésére irányul, vagy önzetlen, az meglátszik.

Az első keresztyének között nem volt magányos és szűkölködő ember.

Szó szerint „tör-ödtek” egymással: a maguk odaáldozása árán is egymás mellé álltak. Látták a másik hibáit, de nem vetették meg. Tudták, hogy ő is Jézusnak és a felebarátjáért igyekszik élni, tudták, hogy közös az útjuk és a szolgálatuk. Nem tökéleteseket kell támogatnunk, hanem egymást. Azt a másikat, aki szintén az Úrnak adta az életét. Az igazi közösségekben a másimilyen keresztyént is szeretik – mert Jézus áll az ő élete középpontjában is.

Végül kérdezzük meg: hát nem így kell-e minden ember mellé odaállni? Nem befelé fordulás ez az egymás szeretete? Nem, hanem csak egy alkalmas terep. Ahol meg tud valósulni a szeretet és a hit. És amikor ezt a közösséget látják a kívül valók, lehet, hogy lenéznek, de sokszor meg is kívánják ezt az életet.

Vajon a te életed és közösséged Jézus bűnbocsánatára és az önzetlen szeretetre épül-e? Vajon kívánatos-e mások számára? Vonzó-e a szavad és viselkedésed? Látszik-e rajtad, hogy ez a szeretet más, mint ami a világban tapasztalható? Ha igennel tudsz felelni ezekre a kérdésekre, megérkeztél, jó helyen vagy. A földi oázisban. Isten országában.

Ha őszintén csak nem tudsz mondani, de vágyakozol belül lenni, boldoggá lenni, akkor olvasd el János evangéliumának 13. részét. Jézus megmossa tanítványai lábát. Azt üzeni: „Nekem fontosak vagytok, legyenek fontosak ti is egymásnak.”

És ez akkor lehetséges, ha az Úr Jézus lesz a legfontosabb számunkra. Látnod, hogy szeretik egymást, milyen boldogok Jézus követői? Kívánsz te is ilyen lenni? Tekints Jézusra! Engedd, hogy szeretete eláradjon az életedben.

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus így szólt a tanítványokhoz: „Most felmegyünk Jeruzsálembe, és az Emberfián beteljesedik mindaz, amit a próféták megírtak.” (Lk 18,31)

Ötvened hetében az Útmutató reggeli

és heti igéi ezt üzenik: a böjt kapujába érve jussunk el a lelki vakságból Isten műveinek látására. S ehhez kérhetünk tőle bölcsességet (lásd Jak 1,5–6). „Áldott legyen az Úr neve örökkön-örökké, mert övé a bölcsesség és az erő.” (Dán 2,20; LK) Dáviddal és reformátorunkkal kiáltunk: „Esto mihi!” „Légy erős kősziklám...” (Zsolt 31,3) „Légy nekem erős kőszálam, erős házam, hogy megtarts engem! // Kezre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, hűséges Isten.” (GyLk 691,3,6) Péter vallástétele után Jézus először szólt nyíltan haláláról és feltámadásáról, de hitvalló tanítványa erről nem Isten, hanem az emberek szerint gondolkodott. Ám Urunk így hívja követésére a sokaságot minden időben: „Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem. ...aki pedig elveszti az életét én értem és az evangéliumért, megmenti azt.” (Mk 8,34–35) Dr. Luther kérde: „Akarsz keresztet? Ismerd meg magad s a Krisztus keresztyét. A kereszt dicsőségét szívedben kell érezned, hogy hálát tudj adni Istennek a szenvedésért!”

Itt az örök élet a tét! Pál szerint a kegyelmi ajándékok megszűnnek az Istennel való tökéletes közösségben, de: „A szeretet soha el nem múlik”, mert ez Isten lényege (lásd 1Jn 4,16), és mert „a legnagyobb a szeretet” (1Kor 13,8,13) Jézus üzenete Heródesnek: „Íme, ma és holnap ördögöket üzők ki és gyógyítok, de harmadnap bevégezem küldetésemet.” S ítéletet mondott Jeruzsálem felett: „...hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet... de nem akartátok!” (Lk 13,32,34) Hűshagyó kedden így tanít a böjtről: „Rávehetnétek-e a násznépet, hogy böjttőljön, amíg velük van a vőlegény? De jönnek majd napok, amikor... böjttőlni fognak.” (Lk 5,34–35) Példázatokban szólt arról, hogy az újat nem lehet összekapcsolni a régivel, mert az új ruha és bor sérülne a régi miatt. Hamvazószerdától a vasárnapok nélkül számított negyvennapos böjt kezdetén ez Urunk tanácsa: „Amikor pedig böjttöltök, ne nézzetek komoran... (...) böjtlésedet ne az emberek lásdák, hanem Atyáad...” Mennyei kincsek gyűjtésére bátorít: „Mert ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is.” (Mt 6,16,18,21) A nép kérdésére a böjtről „ezt mondja a Seregek Ura: Igazságos ítéletet hozzatok, szeretettel és irtalmasan bánjatok egymással! ...és ne tervezetek egymás ellen magatokatban semmi rosszat!” (Zak 7,9–10) Jézus önkijelentése: „...ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok bűneitekben. (...) Amikor felemelitek az Emberfiát, akkor tudjátok meg, hogy én vagyok...” (Jn 8,24,28) Ő Isten, egylényegű az Atyával. A böjtölő Bélsaccar lakomájával zárul, de ő nem okult atyja sorsából. Istenkáromló, bálványimádó tivornyáján Isten üzent: „számba vette, felosztotta királyságodat, megmérte téged mérlegen, és...” (Dán 5,26–28). „Mérlegeden, örök Urunk, / Mind könnyűnek találtatunk. / Igazságod mérlegére / Hulljon Jézus drága vére!” (EÉ 524,2)

■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Csilpcsalpfüzike

Ha márciusban az erdőben vagy egy parkban járok, mindig megőrülök, amikor abban az évben először meghallom ennek a kis madárnak vidám „csip-csup-csip-csup” énekét. Egész nap a saját nevét kiabálja. Ez a hang annyira jellegzetes, hogy nemcsak magyar neve utal rá, de erről neveztek el a németek (*Zilpzalp*) és az angolok (*chiffchaff*) is.

Aprócska madár, és nem nagyon félénk. Többnyire közlekedik megfigyelhetitek. Függen mozog a bokrok és fák ágain, és bár ezeken kora tavasszal többnyire még csak rügyek ülnek, az éles szemű kismadár itt is, ott is felcsep valamit.

Hazánkban gyakori, a gazdag aljnővényzetű erdőkben, a folyókat kísérő ligetekben, parkokban mindenütt előfordul. A márciusi és áprilisi vonulási időben pedig ott is, ahol nem költ: nádszegélyekben, bokrosokban, sőt

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

beszört tojásból áll. Egyedül kotlik, de a fiókákat már párjával együtt etetik.

A talajon vagy talajközben költő madarak fiókái mindig sok veszélynek vannak kitéve.

Egy alkalommal a füzikepár kétségbeesett vészhangjaira lettem fi-

RAJZ: BUDAI TIBOR

kertekben is. Rendszerint jellegzetes hangja hívja fel rá a figyelmet.

Színezete egyszerű, felül zöldesszürke, alsóteste piszkosfehér, némi sárgás árnyalattal, hím és tojó hasonló. Hívogatója finom „hüüd”, de ha énekelni halljátok, hím bujkál az ágak között.

A párok évente kétszer költenek, először áprilisban. A fészket a tojó építi – dús aljnővényzetű, ritkás erdőben, rendszerint tisztások közelében, a parkokban néha a sétány mellett – egészen alacsonyan, gyakorlatilag a földön, de mindig jól elrejtve nagyobb fűcsomó, repkény védelmében. A fészek gömb alakú, zárt, csak oldalt van egy bejárónyílása. Anyagát durvább fűszálak képezik, a csésze növényi szálakkal és tollakkal bélelt.

A tojó naponta rak egy-egy tojást, a teljes fészkealj többnyire öt-hat, fehér alapon rozsdás foltokkal ritkásan

gyelmes. Odasiettem, és még idejében elkaptam azt a jókora erdei siklót, amely már a bejárónyílást kereste. A kigyók védettek, nem bántottam, de jó messzire elvittem, ahonnan már nem jöhetett vissza. A fiókák néhány nap múlva elhagyták a fészket. Repülni ilyenkor még nem tudnak – ők sem tudtak –, egyenként rejtőznek a sűrűben, ahol szüleik önállósodásukig etetik őket.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy csilpcsalpfüzike?
2. Hány pár él hazánkban?
3. Mit esznek a füzikék?

Válaszok: 1. körülbelül 8 gramm; 2. körülbelül hatszáz-ötvenezer; 3. pökök, rovarokat.

Mózes

▶ Az alábbi képek egy-egy jelenetet ábrázolnak Mózes életéből. Az események egy kicsit összekeveredtek. Számozzátok be őket időrendben!

Mózes vizet fakaszt a sziklából

Mózes és Áron a fáraó előtt áll

Második csapás: a békák

Mózeset az anyukája egy gyékénykosárban elrejtja a sás közé a Nilus partján

Átkelés száraz lábbal a szétnyílt Vörös-tengeren

A fáraó lánya megtalálja Mózeset

RAJZOK: MAKÓ BELA

Apostolok

▶ Az alábbi kérdésekre a választokat az *Apostolok cselekedetei* című újszövetségi könyvben találhatjátok. A történetek az apostolokról és a velük kapcsolatos eseményekről szólnak.

1. Kik gyógyították meg a sántát az Ékes kapunál?
a) orvosok b) apostolok c) főpapok
2. Mit csináltak a gyógyítás után?
a) rendelőt nyitottak, és ott fogadták a betegeket
b) hazamentek vacsorázni
c) Jézusról tettek tanúbizonyságot

3. Minek a kapuja az Ékes kapu?
a) templom b) palota c) vár
4. Ki javasolta a nagytanácsnak, hogy ne bántsák az apostolokat?
a) Anániás b) Gamáliél
c) Krizosztomosz

5. Ki volt az első vértanú?
a) István b) Keresztelő János c) Júdás
6. Melyik bibliai tekercest olvasta az úton a következő kérdésben szereplő ember?
a) Mózes könyvét b) Ézsaiás könyvét
c) Máté evangéliumát

7. Ki volt az a rangos, idegen oszágbeli ember, aki Jeruzsálemben járt, hazafelé pedig megkeresztelkedett?
a) Egyiptom királya
b) Mezopotámia belügyminisztere
c) Etiópia kincstárnoka

8. Ki keresztelte meg ezt az embert?
a) Fülöp b) Péter
c) Keresztelő János

(Megjegyzések: 1. b, 2. c, 3. a, 4. b, 5. a, 6. b, 7. c, 8. a)

A gyülekezet kántora gondolataiba merülve ballag az utcán. Egy fiatalember megszólítja:

– Ne haragudjon, a vasútállomást keresem.

A kántor szelíden ráemeli a tekintetét:

– Nem haragszom. Keresse csak nyugodtan!

Két misszionárius egy hatalmas óceánjárón utazik az új missziós állomásra.

HUMORZSÁK

máshelyére. A hajó erős viharba kerül, és egyikük tengeribeteg lesz. Megkérdezi a társától:

- Nem tudsz valami hatásos gyógymódot, amittől jobban lehetnék?
- Dehogynem! Kitűnő ellenszer

például, ha egy órácskára leheveredsz otthon a díofa alá...

A hitoktató Saulról beszél az első hittanórán:

– És akkor a nép Sault ültette trónra...

Az egyik gyerek súgva megkérdezi a mellette ülőtől:

- Te, mi az a trón?
- Még ezt sem tudod? Hát a bili szebbik neve.

„Isten hű marad”

Találkozás a századik életévében járó dr. Maján Lászlóval

► „Téged, Isten, dicsérlek, / és hálát adok mindenért. (...) / Hogy ember lehettem akkor is, / mikor az emberek nem akartak emberek lenni, / hála legyen. / Hogy megtarthattam a hitet, / és megfuthattam a kicsik futását, / és futva futhatok az Érkező elé (...)” – idézte *Sík Sándor Te Deum* című versét *Maján György*, a fásori evangélikus gyülekezet presbitere és műszaki gondnoka, mert úgy vélte, e sorok jól jellemzik édesapja, az evangélikus *dr. Maján László* életét, aki a 20. század történéseinek tanúja. Laci bácsi, a jogász végzettségű egykori csendőr százados – ahogy régi vágású úriemberhez illik – kézsókkal köszöntött, és mivel vasárnap kora délután, az istentisztelet után érkeztünk hozzá, finom ebéddel várt. Étkezés és kávézás után pedig szívesen mesélt hosszú és mozgalmas életéről.

– A családom Békéscsabáról származik, innen költözött később Kiskunhalasra. Én is ott születtem 1914. augusztus 26-án, tehát – Isten segédelmével – idén nyáron töltöm be a századik évemet. Édesapám építési vállalkozó volt. Négyen voltunk gyerekek, két fiú- és egy lánytestvérem volt, én voltam a legkisebb. Az egyik fűtestvérem egy nyáron kimelegedve ugrott fejest, szívgyörcsöt kapott, és tizenhét évesen meghalt. A másik húszéves korában hunyt el betegségben.

– A szüleinek nem lehetett könnyű ezek után...

– Bizony nem, de mit lehetett tenni. Mi a nővéremmel szerencsére megmaradtunk nekik. Jó nevelést kaptunk. Én a neves, helyi Szilády Áron Református Gimnáziumba jártam, itt érettségiztem 1933-ban.

– Evangélikus oktatási intézménybe akkor ezek szerint nem tudták volna beírni annak idején.

– Nem, hiszen nemhogy evangélikus iskola, de evangélikus egyházközség sem volt akkor Halason. Édesapám segítségével és ösztönzésével jött létre az evangélikus egyház halasi filiája. A városhoz legközelebb eső evangélikus település Soltvadkert volt, ahol ez idő tájt *Sikter András* lelkész szolgált.

Édesapám a Kereskedelmi Banktól kibérelt egy épületet, és saját költségén imaházzá alakította. Felajánlotta, hogy vállalja a lelkész teljes ellátását, a házuk végéhez pedig egy kis lakást építtetett számára. Ott lakott, és nálunk érkezett *Szende Ernő* lelkész több éven át, mindaddig, amíg a gyülekezet nem lett önálló, és ő el nem költözött a saját otthonába.

– Az iskoláira visszatérve: mint korábban említette, érettségi után a szegedi jogi karra vitte az útja, majd a csendőrség következett. Miért épp ezt választotta, és milyen pályát futott be a testületben?

– A jogi egyetemet 1938-ban végeztem el. Doktorrá avatásom idején tombolt az állástartalanság Magyarországon. Vagy négyezer felvételiztet, mire felvettek a csendőrséghez. A csendőrképzés keretében egy esztendeig a Ludovikára is jártunk. 1940 júniusában avattak fel. 1941-ben lettem főhadnagy, két év elteltével pedig századosi rangot kaptam.

1941 és 1943 között szárnyparancsnokként Erdélyben voltam. 1944-ben több alkalommal is érezhettem, hogy a Teremtőnek célja van velem, és a legreménytelenebb helyzetben sem hagy magamra. 1944-ben a 16. hadosztály csendőr parancsnokaként kikerültem a galíciai frontra, aztán májusban egy bevetés során megsebesültem. A golyó, amely eltalált, a vasúti sínen gellert kapott, és a lapockámba fúródott, a gerincemtől pár milliméterre állt meg. Ma is meghatottan emlékszem arra a katonámra, aki a sebemet leszorítva gyalog – hat-nyolc kilométeren át – ci-

pelt vissza a laktanyába. Hazaszállítottak, hogy megműtsenek. Több hónapig voltam kórházban... Csak később tudtam meg, hogy a századom az oroszok áttörését követően

A SZERZŐ FELVÉTELE

megsemmisült, az egységem minden tagja meghalt a harc közben...

Budapest ostroma idején betegápolmányban a budai rokonaimnál voltam. Egy orosz katonai ellenőrzés során kiderült, hogy katoná vagyok – hallottam, ahogy az orosz kizsároltította a fegyverét, hogy leljön, de akkor megjelent egy orosz tábornok a tisztikarával. Nem haltam hát meg most sem, hadifogoly lettem. Három év orosz fogság következett. Aquincumban gyűjtötték össze bennünket, majd gyalog Kiskunfélegyházára, aztán Debrecenbe mentünk. Innen vonattal vittek át az uzmányi tisztgyűjtőtáborba.

– Nem mondom, sok-sok szörnyűséget kellett látnia és átélnie...

– Körülbelül egy év után lehetőség adódott, hogy építkezésre menjünk dolgozni. Így kerültem mint kőműves Voronyezsbe, a hadifogolytáborba. Csak később tudtam meg, hogy a korábbi táborunkat felszámolták, és a munkára nem kötelezték tisztársaimat a gulágra szállították. Meggyőződésem, hogy Isten kegyelme nélkül semmire sem jutottam volna, sem itt, sem később máshol...

– Ne is folytassa, gondolom, valamikor csendőrtisztként a szabadulása után sem lehetett könnyű az élete...

– Pestre kerültem, de más papírom nem volt, csak egy hadifogoly-igazolvány, azon pedig ez állt: „Dr. Maján László M. Kir. csendőr százados”. Amikor munkát kerestem, a munkaközvetítőben összenéztek, és azt mondták, hogy nem közvetítenek ki. A háború után a családomnak mindenét elvették, semmink sem maradt. A fővárosban rokonok fogadtak be. Munkám nem volt, édesanyám segített. Nagyon tehetetlennek és megaláztattnak éreztem magamat ebben az időszakban.

– De talán rövidesen véget értek a megpróbáltatásai...

– Nem, egy disszidálási kísérletünk miatt megírtam az Andrássy út 60.-at, majd a buda-déli és a kistarcsai internálótáborba kerültem. Fél év után szabadultam, de természetesen rendőri felügyelet alatt maradtam. Visszamentem Halasra, de itt újabb meg-

próbáltatások vártak. Egyik nap két ismeretlen ÁVO-s nyomozó azzal vádolt meg, hogy feliratokat írtam a falakra, és bevitték kihallgatásra. Addig ütöttek, míg elessem, és bevertem a fejemet az íróasztal sarkába, csupa vér lettem... Egy orvos barátunk révén – a Mindenható küldte őt segítségül – kerülhettem kórházba... Később *Bachát Pista* halasi evangélikus lelkész barátunk orvoskapcsolatai révén el tudott helyezni a bajai kórház ideg- és elmeosztályán, ahol bújttattak, miközben az ÁVO itt is keresett... Ez a csodával határos megmenekülésem a „gonosz hatalmából” döntő lett további életemre. Ekkor láttam meg, hogy az Úrral való mindennapos kapcsolat nélkül az élet teljesen reménytelen.

– Ugye jól tudom, hogy életének egy szép és fontos eseménye is Bajához kapcsolódik?

– Amikor *Ilona* nővérem meglátogatott itt, egy parkban leültünk beszélgetni. Azt mondta, hogy az életem, a sorsom csak egyféleképp oldódhat meg: az ige hallgatása és megtartása által. Mert csakis ezáltal lelhetek nyugalmat. Majd az aznapi bibliai rész olvasására buzdított: „...ő hű marad...” (2Tim 2,13), és azt is olvastuk, hogy „ne félj, mert már nincsenek ellenségeid”. Ezek után mentem vissza Halasra, ahol kiderült, hogy az engem vallató ávosokat közben sikasztás miatt eltávolították.

– Végül rendes kerékvágásba került az élete? A körülményei miatt nem lehetett egyszerű családot alapítania...

– Nehezen, de hamarosan megtaláltam a legnagyobb kincsemet: feleségemet, *Kosztolányi Ilonát*, aki akkor Kiskunhalas környékén, Gőböljárósn volt tanyasi tanítónő. Megszerettük egymást, és ő vállalta a közös életet velem, minden meglévő és várható nehézségével egyetemben. Két gyerekünk született.

Rendőri felügyelet alatt dolgoztam mosogatóként, ronggyűjtő telepen válogatóként, majd kocsisérőként, később ügyintézőként. De a múltam itt is utolért: mikor kiderült, hogy csendőr voltam, azonnal mennem kellett. Később esztorgályos szakmát szereztem, és ebben dolgoztam. Rendőri felügyeletemet 1958-tól szüntették meg, de a kádári rendszerben egészen 1987-ig megfigyelés alatt tartottak.

Sorsom 1962-től rendeződött, mikor a Magyar Államvasutakhoz kerültem, először esztorgályosként, aztán művezető lettem. Elvégeztem a MÁV tisztai tanfolyamát, így műszaki tanácsosként mehettem nyugdíjba.

Nagyon sok esetet tudnék még mondani életemből, amikor közvetlenül éreztem a Teremtő segítő kezét. Három evangélikus gyülekezetben voltam, először Budavárbán, ott *Sréter Ferenc* volt a lelkészem, Budahegyvidéken *Ruttkay Elemér*, itt, a fásoriban pedig *Szirmai Zoltán* esperessel voltam lelki értelemben szorosabb kapcsolatban.

– Összességében miként tekint vissza hosszú életére?

– Nehéz korban éltem. Ugyanakkor az is igaz, hogy az ember minden gonoszságánál nagyobb az Atya kegyelme... Neki adok hálát az életemért, azért a sok „isteni véletlenért”, ami velem történt, és azért, hogy mindig, minden körülmények között velem volt, és velem van ma is. Mert amint kedves igém is mondja: ő hű marad.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Orosházi búcsú a nevek kutatójától

Eltemették Hajdú Mihály nyelvészprofesszort

► Orosháza megbecsült hagyományait. Képtára a helyi művészek alkotásait őrzi, helytörténeti múzeuma is méltó a megtekintésre, itt látható az ország egyetlen kútmúzeuma. Egykori neves lakóinak emléke is élő. Immár emlékezet az osztályrészre a városka kortárs kiválóságának is: február 15-én temették el *dr. Hajdú Mihály* nyelvészprofesszort (1933. augusztus 14. – 2014. január 7.), a Magyar Tudományos Akadémia doktora, Orosháza díszpolgárát.

Nyelvszék egymás közt: Hajdú Mihály jobbján Balázs Géza

Hajdú Mihály az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetéből vonult nyugállományba, de több más egyetem meghívott előadó-jaként is oktatott, és tudományos díjak sorával tüntették ki.

Személyében sokak szeretett tanára ment el. A hatalmas orosházi evangélikus templomban tartott gyászistentiszteletre az ország minden vidékéről érkeztek tanítványok és kollégák, sok külföldi nyelvész, egyetemi oktató és diák is eljött a végső búcsúra.

A professzor tudott gyógyíthatatlan betegségről, végrendeletében maga intézkedett temetéséről is.

Az evangélikus templomban *Szal Kay Róbert* református lelkész hirdette Isten ígését és *dr. Oroszi Miklós* orvos volt a kántor. A szép hangú orgonától kísérve a 90. zsoltárt – „Tebened bízunk eleitől fogva...” – énekelte el a népes gyülekezet. Az elhunyt életútját – a falusi tanítóságtól az egyetemi tanárságig, az MTA doktora címig – *Bakos Zsuzsa*, a református iskola igazgatóhelyettese ismertette.

Az evangélikus *dr. Kiss Jenő* akadémikus, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke, az ELTE nyelvészprofesszora – Hajdú Mihály tanszéki kollégája – tisztelettel szölte a bibliai kort megért tudós kitarására, fegyelmességéről, lelkierejéről, a betegség elleni emberfeletti küzdelméről.

Hajdú professzor múlt nyáron még arról szövegette álmát, hogy rövidesen kezébe veheti *Újmagyar kori családnévünk tára* című munkájának második kötetét. Egyszemélyes intézmény volt: valósággal vonzotta a hallgatóságot, pezsgő névtani élet zajlott körülötte. Kutatta a tulajdonnevek számos fajtáját, gyűjtött földrajzi és személynveket, tájszavakat, méhészeti szakszavakat – kitűnő méhész is volt –, három nyelvészeti sorozatot is megindított. Társalapítója volt a mára a hazai névtan vezető szakfolyóiratává lett *Névtani Értesítőnek*. Emellett nyelvtörténetet, nyelvjárást, fonetikat is oktatott. „Olyan ember volt, aki puritán személységével, szerénységével, szorgalmával, felelősségtudatával mindenkinek példát mutatott. Mindig lehetett számitani rá” – emelte ki Kiss Jenő.

Dr. Zelliger Erzsébet nyelvész, az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének nyugalmazott docense is méltatta az elhunytat. „Az élet célja nem földi” – idézte *Gárdonyi Géza*

szavait. „Közvetlen, baráti magatartása minden emberi kapcsolatában jelen volt, de a szeme sarkában mindig ott ült egy kis huncut mosoly. Legendás híre volt »Miska tanár úrnak«.”

Az ő közönségeremtő ereje kellett a fiatal és fiatalos nyelvészek körének, a Bokornak a megálmódásához és létrehozásához is, mert mint mondta: „Ismernünk kell egymás munkáját, gondolatait, hogy segíthessük egymás szakmai fejlődését.” Pedagógus-vénája, a tanítványai iránti szeretete és nagy tudása tette őt egész pályafutása során igen kedvelt, példaképnek tekintett tanárrá, s emlékeznek rá most a legnagyobb tisztelettel és szeretettel mindazok, akik ismerték.

Az általános iskolás tanítványok által használt nyelv már fiatal tanító korában a nyelvjárások értékeinek felismerésére és elismertetésére vezetett. A nyelvjárások iránti érdeklődés, a szeretett szülőföld, Orosháza és az egész életén átívelő kedvelés, a méhészkedés adta munkája hátterét. Akkor szerkesztett tanulmánygyűjteményt *A magyar nyelv rétegződése, táji tagolódása* címmel, amikor a szociolingvisztika oktatása éppen csak megkezdődött hazánkban.

Szervezte a nyelvtörténeti és dialektológiai tanszék nyelvjárásgyűjtő útjait, gondoskodott a tapasztalatok megosztásáról, alkalmanként a gyűjtött anyag publikálásáról, de mellette a baráti hangulat megeremtéséről is – kollégákkal és hallgatókkal egyaránt. Lexikoncikkkeket írt, a rádióban, a napisajtóban nyilatkozott, előadásokat tartott névtani, nyelvhasználati kérdésekről szakszerűen, de mindenki számára közérthető nyelven.

„Azt vallom, hogy a névtani adatáraknak, kutatásoknak több rokon tudományt, tudományágot (régészet, történelem, helytörténet, gazdaságtörténet, néprajz, földrajz) is szolgálnia kell” – idézte tőle Zelliger Erzsébet. Utolsó évtizedeiben hiánypótló nagy összegzésekre törekedett.

Az egykori kolléga *Gárdonyi* szavait idézte: „Egy ajtó bezárult itt a földön, s egy ajtó kinyílik ott fenn az égbelen...”

A gyászistentiszteleten végeztül *Németh Bélának*, Orosháza volt polgármesterének és *dr. Blahó Jánosnak*, Hajdú Mihály egykori iskolája, a Táncsis Mihály Gimnázium főigazgatójának megemlékező szavai is elhangzottak.

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

HIRDETÉS

Köszönet az szja 1%-áért

A *Rozetta Alapítvány* nevében köszönetünket szeretnénk kinyilvánítani mindazon testvéreknek és támogatóinknak, akik a 2012-es adóév szja-felajánlásai révén az elmúlt (2013-as) évben összesen 302 608 forintot juttattak alapítványunkon keresztül a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség szociális és hitéleti tevékenységének, valamint az egyházközség általános működésének támogatására.

Minden kedves támogatóknak köszönjük eddigi és reménnyel telve várjuk jövőbeli támogatását!

SÁGHY ANDRÁS, a kuratórium elnöke

Zuglói zenés esték

Mindenkit szeretettel várunk a zuglói zenés esték tavaszi koncertsorozatának első alkalmára március 9-én, vasárnap 18 órakor a zuglói evangélikus templomba (Budapest XIV. ker., Lőcsei út 32.). Fellép a *The Heavy Brass Guys* tubakvartett.

A kvartett 2007-es megalakulását az alkotás vágya és az együtt zenélés öröme motiválta. Az együttes tagjai – *Adamik Gábor* művészeti vezető, *Kovács Zsolt*, *Török József* és *Kelemen Tamás* – fontosnak tartják, hogy minél szélesebb körben mutassák be a hangszereik adta lehetőségeket. A kvartett zenei repertoárja széles, a reneszánsz táncoktól egészen a dzsesszig ível, és nagy súlyt fektet a saját hangszerelésekre.

A *The Heavy Brass Guys* koncertjén jól ismert zeneművek, köztük *Händel*, *Bach*, *Liszt*, *Bárdos*, *Farkas* és *Ellington* műveinek átíratái csendülnek fel.

A belépés ingyenes.

Meghívó kerekasztal-beszélgetésre

A Nemzeti Köszönetdíj Alapítvány Rendészettudományi Kara (NKE RTK) meghívja Önt a *Rendőr és keresztény? – Rendészeti hivatás a keresztény értékek tükrében* című kerekasztal-beszélgetésre.

A beszélgetés hozzászólói: *Bíró László* katolikus tábori püspök; *Jákob János* dandártábornok, protestáns tábori püspök; *Totha Péter Joel* vezető tábori rabbi; *dr. Gömbös Sándor* r. ezredes, az Országos Rendőr-főkapitányság Hivatalának hivatalvezetője; *dr. Schanda Balázs* tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék. Moderátor: *dr. Hautzinger Zoltán* tanszékvezető egyetemi docens, NKE RTK Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék.

Felvezető előadások:

• A rendészet keresztény alapjai – *dr. Tihanyi Miklós* r. őrnagy, az NKE RTK Közbiztonsági Tanszék tanársegédje.

• A keresztény rendőr értékítélete – *dr. Budaházi Árpád* r. százados, az NKE RTK Bűnügyi Tudományok Intézete Büntetőeljárás-jogi Tanszékének adjunktusa.

A rendezvény időpontja: március 7., 10 óra. Helyszín: NKE Rendészettudományi Kar, főépület (1121 Budapest, Farkasvölgyi út 12.), díszterem.

A rendezvény 12 órakor zárul az ökumenikus imaszoba megáldásával. Kérjük, részvételi szándékát március 3-ig jelezze a budahazi.arpad@uni-nke.hu e-mail címen vagy telefonon *Kovács Zsuzsanna* tudományos ügyintézőnél az 1/392-3506-os telefonszámon.

Megkezdődött a Herman Ottó-émlékév

► *Egy evangélikus polihisztor címmel emlékezett Herman Ottóra (1835–1914) születésének százhetvenötödik évfordulója alkalmából az Evangelikus Élet 2010/28. számában dr. Barcza Béla. Az írás kiváló, a rendelkezésre álló csekély terjedelemből képest is kerek összefoglalása a természettudós szerteágazó munkásságának. Megállapításai közül (jó értelemben) mindössze a bevezető mondattal szállnék vitába.*

„Mintha kissé elfeledtünk volna erről az evangélikus családból származótudósról” – írta a szerző. Ezt (a magyar tudomány- és kultúrtörténet szerencséjére) árnyalni szeretném.

Lehet, hogy mindebben személyes érdeklődésem is szerepet játszik. Csillagásztörténeti szakíróként ugyanis tudom: Hermant ezen a szakterületen manapság is jegyzik, mégpedig helyszíni kutatómunkája miatt. A tudós tudnivalik felkereste Norvégiában Vardø szigetét, ahonnan százhusz évvel korábban *Hell Miksa* és *Sajnovics János* a Vénusz-átvonulást megfigyelte. Minderről Herman *Az északi madárhegyek tájáról* című alapművében írt. Nem véletlenül sorolta tehát őt Barcza Béla a polihisztorok sorába!

Az akkori megemlékezés olvasásakor már egy másik kerek dátumra, Herman halálának századik évfordulójára terveztem írást. A bevezető tükrében (eredeti terveimet felülírva) úgy gondoltam: nézzük meg, valóban tudósíthatunk-e aktualitásokról személye kapcsán? Tényleg szolgálhatunk-e friss hírekkel egy évszázada eltávozott tudósról? Nem bizzar gondolat mindez? Ahogy az elkövetkezőkben látni fogjuk, korántsem...

...hiszen ugyanebben az esztendőben, 2010-ben újabb kiadásához érkezett a *Mesék az ABC-házból* című tankönyv. Ebben *A madarak beszéde* című történetével Herman Ottó az olvasni tanuló kisiskolások segítségére siet.

Ornitológiai alapműve, *A madarak hasznáról és káráról* eredetileg 1901-ben látott napvilágot. Tartalmas kötet, a szélesebb olvasóközönség számára is közérthető megfogalmazással, több generációnak is ismerős ábrákkal. A könyv újjászületését a 2012-es esztendő hozta meg. A hamar népszerű vált *Nemzeti Könyvtár* sorozat keretében került megnyerő külsejű reprintként a könyvesboltok polcaira. Nagyméretű formátuma, kemény kötése és nem utolsósorban a mai gazdasági viszonyok mellett ténylegesen elérhető, 2500 forintos ára igazi könyvcsemegévé tette.

FARAGOTT HERMAN-PORTRÉ (SOMOGYFAJSZ, KUND-KASTÉLY)

Tavaly nyáron egy országos csillagászati találkozó megnyitójának megtartására voltam hivatalos. Várázslatos, dímbes-dombos tájon Somogyfajszra vezetett utam. Az ottani, 1872-es építésű, eklektikus stílu-

sú Kund-kastély – a Somogy Természetvédelmi Szervezet főhadiszállása – a környék jellegének megfelelően a pásztorkultúra emlékeit őrzi, és természetvédelmi vonatkozású installációk is díszítik. A falon egy faragott képre lettem figyelmes: az ismeretlen művész Herman Ottót ábrázolta. Még itt is ő van, „távol a zajos világtól” – gondoltam magamban.

Sírjának megbolygatása a napisajtó ingerküszöbét is elérte: szintén 2013-ban egy miskolci önkormányzati képviselő a felsőháromi temetőbeli nyughely fölé oda nem illő, modern kialakítású sírlepleket emeltetett. Fekete márványból, álagmegóvára hivatkozva, a valóságban jogszabálysértő módon, mi több, saját nevét is rávésetve. Mivel ezt országos méretű felháborodás követte, az eredeti sírleplek pedig védett, a város gondoskodott a helyreállításáról. Valahol valakik pépek voltak gátat szabni a barbarizmusnak...

Herman művei értelemszerűen nem hiányozhatnak az antikváriumok polcairól. A magam megszokott könyveszerző séttái ugyan megtrágyáltak mostanság, ám a nyárelőn, a ritka alkalmak egyikén a *Herman Ottó Múzeum évkönyvéből* származó különnyomatra bukkantam. Egy 1986-os tanulmányra, melyben a szerző, *Szabados József* Herman közéleti tevékenységét elemzi. A pár oldalas kiadványt egy pillanatra letéve jelzem: emléke nem fakul, igekezzünk őt a jövőben sem feledni!

És nemcsak mi, evangélikusok vagyunk így ezzel: halálának századik évfordulóján a *Muzsikás* együttes koncertjével kezdetét vette a tartalmasnak ígérkező *Herman Ottó-émlékév 2014* eseménysorozat.

■ REZSABEK NÁNDOR

Istentiszteleti rend • 2014. március 2.

Ötvened vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 18,31–34; 1Kor 13,1–13. Textus: 1Móz 13,5–18. Énekek: 441., 503.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. Gáncs Tamás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. Szántó Enikő; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vilmos Andrea; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vilmos Andrea; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vilmos Andrea; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. 11.** (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Egy ideig elég jól lehet viselni, ha az embert rengeteg információ éri, sőt úgy is mondhatnánk, hogy felvillanyozó érzés, amikor csöstül jönnek a hírek és az adatok. Aztán egyfajta kiábrándultságérzés vesz erőt rajtunk, mert a nagy mennyiségű információ feldolgozása fárasztó, ráadásul az internetet böngészve komolyan el is fáradhatunk. Rosszabb esetben függőség is kialakulhat.

Az egyik megoldás erre az, hogy a szűrőrendszerünket fejlesztjük hatékonyabbra, a másik pedig, hogy hagyjuk az egészet a csudába. Valljuk be: ez utóbbi a könnyebb megoldás – nem foglalkozni azzal, hogy melyik facebookos ismerősünk megosztására is vagyunk kíváncsiak, hanem egyáltalán nem követni a hírfolyamunkat.

Ez a fajta emberi lustaság az egyik oka annak, hogy a Facebook az ismerősök tevékenységét mutató hírfolyamban nem tár elénk mindent, hanem rengeteg szempont alapján válogatja a tartalmakat. Bonyolult algoritmus próbálja meg eldönteni, hogy melyek azok a bejegyzések, amelyek feltételezhetően érdekelni fognak minket.

Ezzel kapcsolatban egy komoly ag-

gály rögtön eszünkbe juthat: az embereknek a világról alkotott képe így könnyen eltorzulhat, hiszen – hogy egy aktuális példát említsünk a választásokhoz közeledve – ha valaki például csak egy bizonyos párttal kapcsolatos írásokat kedvel, akkor esetleg az ismerőseitől is a hasonló írásokat fogja megkapni, így pedig nyugodtan gondolhatja azt, hogy valójában mindenki az ő preferenciáit osztja.

Ha azonban szétnézünk a hírfolyamunkban, akkor mégsem a komoly témák előretörését láthatjuk, hanem a különféle „cuki” tartalmakét. Egy „aranyos” kisállatos fénykép, egy pár másodpercre elgondolkodtató idézet vagy egy vicces videó az, ami többnyire valamennyiünk figyelmére igényt tart. Ráadásul ezek olyan emberektől származnak, akikkel talán csak egyszer találkoztunk, így nem is feltétlenül éri meg az időt tölteni az általuk publikált információkkal.

A vicces látogatókat bevonzó tartalmak legalább tízszeresen mozgat-

A hírfolyam sorsa

ják meg a velük találkozókat. Például a *Moly.hu* könyves közösségi oldal bejegyzése *Dosztovszkij* születésnapjáról csak kétezer emberhez jutott

Lájkszimbólum

el, míg a „Mi a frászt kezdjek most magammal [miután elolvastam a könyvemem]?” feliratú vicces képet húszszeren látták, és ötszázán lájkolták...

Nem egyszerű a helyzet. A nagyobb látogatottság egy profitorientált weboldal esetén olyan könnyedén átváltható pénzre, hogy külön-

mérőszám is van rá: az RPM, azaz az ezer megjelenésre eső bevétel mutatja, hogy mekkora munkát is érdemes befektetni, hogy ezer látogatót az oldalunkra csaljunk. Erre pedig sokkal nagyobb esély van a vicces, könnyed tartalmakkal, amelyek sokan megosztanak.

Nem is csoda, hogy könnyen elterjedtek az olyan oldalak, amelyek csak akkor mutatnak valódi tartalmat, ha valaki lájkolja őket. Az így begyűjtött rengeteg tetszésnyilvánítás a Facebook-falon továbbgyűrűzve még több látogatót vonz, ez pedig jól mérhető bevételt jelent az üzemeltetőnek. Bár a lájkok száma kétségkívül rossz mérőszám, hiszen jelenlegi állapotában inkább nagyon alacsony értékű fizetőeszköznek, nem pedig tényleges értékítéletnek fogható fel, minden szervezetnek lehet az a célja, hogy növelje rajongóinak a számát, aztán később majd ráérnek kitalálni, hogy miként lehet belőlük elkötelezett látogatókat faragni.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

A lájkok száma alapján történő tartalomválogatás nem optimális, ezért a Facebook hamarosan újfajta algoritmus-sal igyekszik mindenki számára érdekes tartalmat nyújtani. Ezentúl többet fognak nyomni a latban a valódi ismerősök által létrehozott tartalmak, mint a különféle oldalaké, amelyeket egyszer valamikor kedvenceltünk. Hamarosan pedig nálunk is megjelenik a *Paper* nevű alkalmazás, amellyel még inkább a személyre szabott újság érzetét kelti majd a rendszer az okostelefonokon.

Az egyházi weboldalak alapvető célja nem az, hogy viccesek legyenek, így a tartalmaik természetes terjedése a mai érdekeség-hajhász világban nem a legjobb. Jelenleg azonban úgy fest, hogy érdekes tartalmakat érdemes publikálni, mert a számítógépes rendszerekben egyre inkább ezek fognak számítani.

■ N. B.

EVÉL&LEVÉL

Benczúr-émlékünnepség Nyíregyházán

„Benczúr ismét köztünk van!” – köszönözte a nyíregyházi Jósza András Múzeum *Kardos Istvánnak*, a város egykori kiváló kultúratanácsnokának szavait a festőfejedelem születésének százhetvenedik évfordulójára szervezett programjához.

Kegyeletes és felemelő volt január 28-án délutánja. Az enyhén szállingózó hó és a hideg ellenére több tucat érdeklődő jelent meg a Kossuth téren, ahol egykor *Benczúr Gyula* szülőháza állt. Ma már nincs meg a régi földszintes épület, helyén modern üzletközpontot találunk, s csak egy kicsiny emléktábla jelzi, hogy mi volt azon épület története. Olvashatjuk, hogy 1809-ben ott őrizték a Szent Koronát, hogy az volt az első Városháza, meg azt – az utolsó sorban –, hogy ott született Benczúr Gyula.

A nagy festő ennél többet érdemel! – gondoltuk a múzeumban, amikor a százhetvenedik évfordulóra készültünk. Ezért is határoztunk úgy, hogy méltó emléktáblát állítsunk a születésnapon. Igaz, hogy nem a klasszikus évfordulás az évszám, de úgy döntöttünk, hogy nemcsak emléktáblával, hanem időszak kiállítás-sal és más rendezvénnyel is tisztelgünk városunk nagy szülője előtt.

Tudjuk, hogy Benczúr Gyula nagyon szerény ember volt, szinte menekült az ünneplés elől. Szerette és tisztelte szülővárosát, egyházát, s amikor 1909-ben a szülőháza falára helyezett emléktábla felavatására, a tiszteletére rendezett kiállítás megnyitására, valamint Nyíregyháza város díszpolgári oklevelének átvételére érkezett, első dolga volt, hogy meglátogatta az evangélikus egyházat, a templomot, a Kossuth-gimnáziumot és a kórházat. E nemes gesztus máig sem feledték az evangélikus gyülekezetben.

Az ország múzeumi mellett mi is először a helybeli ősi evangélikus egyházközösséghez fordultunk, s példátlan segítőkészségre találtunk! Kiküldték számunkra Benczúr Gyula keresztelési bejegyzését; ismét felvetődött az a lassan feledésbe merült legenda, hogy az evangélikus Nagytemplom kifestésére Benczúr Gyula szakértelmét szerette volna megnyerni az egyház és a város.

Az egész rendezvény azután a Jósza András Múzeum és az egyház közös szervezésében valósult meg.

Lássuk e nap krónikáját! Január 28-án délután egy óraker a bordó bársonnyal takart emléktábla előtt *Kósa Tímea*, Nyíregyháza megyei jogú város alpolgármestere emlékezett meg Benczúr Gyuláról. Avatóbeszédeben elmondta, hogy Nyíregyháza mindig is tisztelte a festőfejedelemet, s halála után a család által a városnak adott relikviákból emlékszobát is berendeztek a polgármesteri hivatalban. Benczúr tehát mindig köztünk maradt! Beszéde végén mintegy megerősítésként szólalt meg a közeli római katolikus templom harangja. A hagyomány szerint – mint az ünnepséget vezető *Tarcsy Gyula* főszerkesztő-újságíró is utalt rá – Benczúr születésekor ugyanígy harangok szóltak, jövendőlvány, hogy az újszülöttről még nagy ember lesz.

Az avatóbeszéd után *Kósa Tímea* alpolgármester és *Bene János* múzeumigazgató leplezte le az emléktáblát, majd *Zsarnai Krisztián* evangélikus esperes lendületes beszédben emlékezett meg Benczúr Gyulán a magyar kultúrában betöltött szerepéről az alábbiak szerint:

„A hálaadás hangján szeretnék szólni ezen jeles eseményen. Hiszen egy olyan rendkívüli tehetséggel megáldott emberre emlékezhetünk, aki meghatározó alakja volt mind hazánk és Európa művészvilágának, mind az evangélikus egyháznak. Benczúr Gyula munkássága több volt, mint a magyar kultúra művészvilágának egy szelete. Tehetségével, művészi elhivatottságával, elismert munkájával országunk, nemzetünk felemelkedését igyekezett szolgálni. (...) Nem véletlenül festett előszeretettel történelmi eseményeket: gondolva például – a teljesség igénye nélkül – *Hunyadi László búcsúja* (1866), *Vajk megkeresztelése* (1875), *Budavár visszavétele* (1896) vagy *II. Rákóczi Ferenc elfogatása* című festményére. (...)

Benczúr Gyula olykor profetikussá hangot is megütött megszólalásakor. Egyszer ezt mondta: »Sötét felhők gyülekeznek Európa fölött, aggodom Európáért.« Egy évszázad múltával látjuk, hogy aggodalmai nem voltak megalapozatlanok.

Benczúr Gyula kiemelkedő munkásságát hosszan lehetne sorolni. A magyar történelmi festészet és portréfestészet kiemelkedő alakjára a fennkölt és a technikai bravúr a legjellemzőbb, illetve stílusában az alázat

Az emléktábla megkoszorúzása

tükröződik. Én olyasvalamire szeretném a hangsúlyt helyezni ezen az ünnepségen, ami munkájában meghatározó volt. Művészetében az alázat és a Krisztusra mutató is megjelent egyszerre. Egyik ékes példája ennek – gondolom, ezzel nem mondok újat –, hogy éppen a *Napkeleti bölcsék Jézusnál* című festményén (1911), melyet a fatori evangélikus templom oltárképeként készített, a legidősebb, a kisdéd Jézus előtt leboruló királyban önmagát festette meg, aki Jézus előtt szeretne hódolni, mint aki tudja, hogy művészetével őt szeretné szolgálni.

Benczúr tudta, hol és ki előtt lehet leborulni. Tudta, hogy tehetsége, művészete kitölti adatot. Hiszen egész munkásságára ez volt a jellemző. Nemzetépítő munkájában és a festészet kiemelkedő szerepében ő erre kapott elhivatást Istentől. Így adunk hálát ezen jeles eseményen az ő életéért, s ennek reményében áldjuk meg ezt az emléktáblát, hogy az ő fáradósága nemzetünk felemelkedését és az Isten-hit ébresztését munkálta. Ámen!”

A jelenlévők közös koszorúját *Kósa Tímea*, *Zsarnai Krisztián* és *Bene János* helyezte el az emléktáblán.

E kis ünnepség után a jelenlévők a Benczúr térre sétáltak, ahol a Jósza András Múzeum áll, de ahol 1940 óta Benczúr Gyula életnagyságú kőszobra is őrzi a teret és a parkot. Itt is koszorút helyeztünk el a szobor talpzatánál.

Délután fél háromkor a Jósza András Múzeumban nyitottuk meg egyrészt az újjávarázsolt Benczúr Gyula

állandó emlékkiállítás, másrészt azt az új tárlatot, melyet erre a napra készítettünk. A Magyar Nemzeti Galériából, a miskolci, salgótarjáni, zalaegerszegi múzeumból, a nyíregyházi levéltárból és nem utolsósorban a helyi evangélikus levéltárból kölcsönzött anyagból összeállított szép tárlaton köszöntőt ismét *Kósa Tímea* alpolgármester asszony mondott, majd *Szűcs György*, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főigazgató-helyettese nyitotta meg a kiállítást.

„Benczúr Gyula soha nem volt elfeledett festő. Érdekes ugyanakkor a művészettörténeti beillesztése, hiszen nagyon sokáig a 19. századi maradi történelmi festő szerepébe kényszerült, akihez képest az 1896-ban induló nagybányai művésztelep nyitott, természetközeli útja haladónak tűnt. Az utóbbi évtizedekben azonban a nemzetközi megítélés – számos historikus kiállításnak köszönhetően – azt mutatja meg, hogy a 19. század hírtelme érdekelni kezdte a szakmát és a művészetpártolókat” – mondta el többek között, majd mintegy megerősítve *Kósa Tímea* köszöntőjét, arról is szólt, hogy Nyíregyházának az a tiszte, hogy az itt született legnevesebb festőjének, a magyar festésztörténet egyik legnevesebb alakjának a szellemét állandóan ébren tartsa és bemutassa.

Ezt a tiszte teljesíti a Jósza András Múzeum az állandó Benczúr-kiállításával és a születésnapra rendezett, tizenegy festményből, több mint egy tucat rajzból és a festő személyéhez köthető relikviákból álló tárlattal is.

Ezek a festmények a családját szerető, egyszerű embert hozzák elénk. A szeretteiről készített alkotások egy kiegyensúlyozott, derűs, az életet, a családot szerető embert varázsolnak a vásznak mögé. Örömmel láttuk, hogy a kiállítás megnyitó közönségében a felnőtt látogatóink mellett nagyszámú középiskolás, elsősorban a helyi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium fiatalja is ott volt.

Estefelé, fél ótkor az evangélikus Nagytemplomban *Kujbusné dr. Mecsei Éva* megyei levéltár-igazgató *Nyíregyháza Benczúr Gyula korában* címmel tartott előadást. Tudjuk, hogy a Benczúr család a festő két éves korában Kassára költözött, s maga Benczúr is csak 1909-ben, hatvanöt éves korában járt újra városunkban. Az előadás azonban páratlan módon kapcsolta össze Benczúr Gyula életpályájának szakaszait Nyíregyháza fejlődésének ütemével, történelmének változásaival.

Az előadásból tudtuk meg azt is, hogy az evangélikus Nagytemplomban az egyház és a város (hiszen akkor Nyíregyháza még többségében evangélikus volt, s a település vezetésében is erőteljesen képviseltette magát az evangélikusság) szintén Benczúr Gyulával szerette volna megfestetni az oltárképet, de a terv végül is nem valósult meg.

Az előadás után az emlékező-ünnepelő délután *dr. Kovács László Attila* evangélikus igazgató lelkész nagyszerű orgonahangversenyével ért véget.

■ BENE JÁNOS múzeumigazgató (*Jósza András Múzeum, Nyíregyháza*)

HÍREK, HIRDETÉSEK

Nyugdíjas lelkescsaládok találkozója

A nyugdíjas lelkescsaládok köre március 7-én, pénteken fél tízkor tartja legközelebbi összejövetelét a Deák téren. Áhítatot tart *Keveházi László*, utána pedig *Horváth-Bolla Zsuzsanna* előadása hangzik el *A média helyzete a könyvnyomtatástól a közösségi portálokig* címmel.

Megemlékezés Esztergomban

Az Esztergomi Evangélikus Egyházközség március 2-án emlékezik meg a gyülekezet első lelkésze, *Molnár Gyula* születésének századik évfordulójáról.

Program

9.30: Koszorúzás a szentgyörgymezei templomban Molnár Gyula eszperes, lelkész sírjánál
10.00: Istentisztelet – *Klimentné Ferenczy Andrea* lelkész
14.00: Kiállítás megnyitó – *Kalmár Zoltán* felügyelő
14.30: Megemlékező előadás Molnár Gyuláról – *D. Keveházi László* egyháztörténész, lelkész
Szeretettel várunk mindenkit az esztergomi Simor János utcai evangélikus templomba!

A gyülekezet presbitériuma

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

Alpintechnikával is vállaljuk épületek, tornyok teljes felújítását. E-mail: petranyialpin@gmail.com. Tel.: 30/952-6096.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 2.)

Jézus mondta: „Aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.” Jn 4,14 (Ézs 48,21; Mk 8,31–38; 1Kor 13,1–13; Zsolt 31) Jézus először azzal döbben meg a samáriai asszonyt, hogy vizet kér tőle. Másodjára pedig azzal, hogy ő kínálja az asszonynak az élő vizet. Engedjük, hogy Jézus ma minket is megdöbbenjen, illetve rádöbbenjen arra, hogy csakis az ő általa kínált víz (azaz ige) lesz örök életünk forrása.

Hétfő (március 3.)

Ezen örvendeztek, noha most, mivel így kellett lennie, egy kissé megszorodtatok különféle kísértések között. 1Pt 1,6 (Ézs 51,11; Lk 13,31–35; Ef 6,10–17) Örvendezés és megszorodás – e két szó fogja össze ezt az igét. E két szó jellemző egész életünkre. Szomorú vagyok, mert a nehézségek elviselése teher számomra. Örülök, mert tudom, hogy megszorodásomban Jézus sosem hagy magamra, sőt segítségemre siet. Szívemben így lesz hála mind a megszorodásért, mind az örömről.

Kedd (március 4.)

Dávid azonban erőt kapott Istenétől, az Úrtól. 1Sám 30,6b (Gal 5,1; Lk 5,33–39; Ef 6,18–24) Dávid Saul király hadvezéréként sok harcban vett részt. Királyának féltékenysége miatt még bujdosnia is kellett. Menekülésében, harcban Dávid tudta, hogy az ő Ura vele van, sőt erőt is kap tőle. Testvéreim! Helyzetünk ma sem más. Ma is harcoljuk életünk és hitünk harcát, amihez erőre van szükségünk. Az erő az Úrnál van, kérhető! Úgy legyen!

Szerda (március 5.)

Harcolnak ellened, de nem bírnak veled, mert én veled leszek, és megmentelek! – így szól az Úr. Jer 1,19 (Mk 11,28; Mt 6,16–21; Jn 11,1–10) Az édesapámtól hallott nagy igazság naponta eszembe jut: Isten mindig ad annyi örömről, hogy el ne csüggedjek, és mindig ad annyi nyomorúságot, hogy el ne bízzam magam. Nekem – és remélem, testvéreimnek is – az ígén túl sokat jelent ez a mondat. Mindkettő azt erősíti meg bennem, hogy Isten kezében van az életem: ő tudja, mi történik velem, és mindent a javamra tesz.

Csütörtök (március 6.)

Jézus ezt mondta a vaknak: „Láss! A hited megtartott.” És azonnal megjött a szeme világa, és követte őt, dicsőítve az Istent. Amikor ezt látta az egész nép, dicsőítette Istent. Lk 18,42–43 (Zsolt 70,5b; Zak 7,2–13; Jn 11,11–19) Nagy ajándék a látás. Kezdem megtapasztalni, hogy ha fáradt vagyok, már nem látok élesen, csak homályosan. Szomorú, de sokszor még jó szemmel is homályosan látjuk az életet, az életünket. Miért „látom” így? Mert elfeledkezünk arról, hogy minden, amink van, Istentől van. Sőt elfeledkezünk arról is, hogy ezért Istennek naponta hálát kellene adnunk. Legyen jobb a látásunk!

Péntek (március 7.)

A nagy sokaság szívesen hallgatta Jézust. Mk 12,37b (Neh 8,8; Jn 8,21–30; Jn 11,20–27) Micsoda öröm egy teli templomban Jézus szavát hallgatni! Nem más ez, mint mikor Jézus e földön járt, és Istenről, Isten országáról beszélt, és nagy sokaság vette körül. Ugye elhiszük, hogy ha csak hárman-négyen hallgatják egy templomban Jézus szavát, akkor is az élő, feltámadt Jézus az, aki szól? Ő mindig – akkor is, ha tömegeknek, és akkor is, ha keveseknek szól – ugyanaz.

Szombat (március 8.)

Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Jak 5,16a (Dán 9,4–5; Dán 5,1–7.17–30; Jn 11,28–45) Teológuskorom kedves igéje ez a mondat. Jó volt minden szavát megélni teológusként, és jó ma is lelkesként gyülekezetben, betegágy mellett, családi otthonokban, kórházban. Hatalmas ereje van az imának, így tapasztaljuk, és erről tanúságot is teszünk. De elhiszük-e, hogy ugyanilyen ereje van bűneink megvallásának és a bűnbocsánatnak? Aki találkozik Jézussal az úrvacsorai oltárnál, már érti mindezt.

■ TAMÁSY TAMÁSNÉ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 2-ától március 9-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)	9.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	9.50 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Nagybójtai gregorián énekek
10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet</i> közvetítése Szentgotthárdról Igét hirdet: Kollerné Loós Zsuzsanna lelkész	10.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	12.00 / Nemzetiségi adások <i>Déli harangszó a tótkomlói evangélikus templomból</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása
11.10 / M1 <i>Református magazin</i>	14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonalok</i> Kozma Imre, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alapítója	20.00 / Pax Tv <i>A kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	15.05 / Duna Tv <i>Hogyan működik?</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat)
11.35 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i>	15.25 / Duna Tv <i>Városrajzolatok – Budapest</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)	20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora	19.00 / Bartók rádió <i>Sebb</i> Bartók népdalai
11.45 / M1 Balaton-felvidéki református templomok	19.30 / Pax Tv <i>A Deák téri evangélikus múzeum</i>	20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i>	19.25 / HBO <i>Oscar-díj-átadás 2014</i>
12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó</i> a nemescsói evangélikus templomból	20.45 / M2 <i>Noé barátai</i> Minden, ami állat	23.05 / M1 <i>Hungaro – Magyarok Dél-Amerikában</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat)	22.00 / Duna Tv <i>Bilinc és mosoly</i> (amerikai játékfilm, 1967) (122')
21.40 / Duna Tv <i>Hannibál tanár úr</i> (magyar játékfilm, 1956) (88')	21.30 / Duna Tv <i>Földalatti-történet – A 4-es metró építészete</i> (magyar dokumentumfilm)	22.00 / Bartók rádió <i>Dzsesszkoncertek</i>	22.40 / Duna World <i>Velenice</i> (magyar ismeretterjesztő film)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	7.35 / Duna Tv <i>Fejezetek Magyarországról</i> közlekedéstörténetéből (magyar ismeretterjesztő sorozat)	11.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák – a legjobb filmzenék</i>	9.00 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i>
10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> <i>Bach–Busoni:</i> <i>C-dúr toccata, adagio és fuga – BWV 564</i>	10.00 / Bartók rádió <i>André Isoir orgonál</i>	15.05 / Bartók rádió <i>Zenebeszéd</i> Rossini: Kis ünnepi mise	9.20 / M1 <i>Evangélikus magazin</i>
15.55 / Duna World <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)	13.34 / Bartók rádió <i>Jan Hora orgonál a Kálvin téri református templomban</i>	18.35 / Duna Tv <i>Főlszállott a páva</i> (népzenei tehetségkutató műsor)	9.45 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i>
21.08 / Bartók rádió <i>Pierre Cochereau orgonaestje a magadinói orgonafesztiválon</i>	19.55 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Kazal Lászlóra emlékezünk	20.20 / M1 <i>A következő!</i> (kvízműsor)	11.10 / Duna World <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazinműsor)
21.50 / Duna Tv <i>Körhinta</i> (magyar játékfilm, 1955) (90')	21.15 / Duna Tv <i>Gyöngyök a mélyben</i> (csehszlovák játékfilm, 1965) (103')	21.30 / M1 <i>Erdei Zsolt búcsúmérkőzése</i> Élő közvetítés Kecskemétről	14.50 / M1 <i>A legjobb kor</i> (német film, 2009) (88')
21.55 / Duna World <i>Egy tollvonás, egy nép sorsa</i> (magyar dokumentumfilm)	21.20 / M1 <i>Utolsó órák</i> (magyar tévéfilm, 2014) (55')	21.55 / Duna Tv <i>Kosztümök és újságok</i> (amerikai játékfilm, 1957) (113')	19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét</i> Mendelssohn: Éliás (oratórium)
23.20 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból</i> (nemzetközi riportmagazin)	23.25 / Duna Tv <i>8 és 1/2</i> (olasz játékfilm, 1963) (132')	1.35 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Kereszt és toll	21.25 / Duna Tv <i>Húsz óra</i> (magyar játékfilm 1964) (108')
			21.40 / M1 <i>Egy lányról</i> (angol filmdráma, 2009) (96')

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Kónsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** Terjeszti a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

evangelikus.hu
MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

